

RAPORTUL
privind realizarea Programul național de prevenire și control al bolilor
netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023-2027,
aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 129/2023

Perioada raportării: anul 2025

Programul național de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023–2027 (în continuare – Program) reprezintă un document de politici publice pe termen mediu, orientat spre reducerea poverii bolilor netransmisibile.

Sănătatea populației din Republica Moldova continuă să fie afectată de un cumul de amenințări persistente, dintre care bolile netransmisibile ocupă un loc central. Acestea constituie principala cauză de deces la nivel național, reprezentând aproximativ 88% din totalul deceselor raportate în anul 2024. Anual, circa 29 mii persoane decedază din cauza bolilor netransmisibile (în continuare – BNT), precum bolile cardiovasculare, cancerul, bolile digestive cronice, bolile respiratorii cronice și diabetul zaharat.

Asemenea altor țări din Regiunea Europeană, Republica Moldova elaborează și implementează politici în domeniul sănătății în strânsă aliniere cu recomandările Organizației Mondiale a Sănătății, cu politica europeană pentru sănătate și bunăstare, precum și cu Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. Totodată, se atestă progrese în realizarea obiectivelor privind reducerea mortalității generale și premature, îmbunătățirea sănătății copiilor și reducerea factorilor de risc comportamentali pentru BNT.

În anul 2024 se constată o descreștere semnificativă a mortalității generale, care a constituit 1365,4 decese la 100 mii locuitori, comparativ cu anul 2021, când rata a fost de 1746,8 decese la 100 mii locuitori. Această evoluție pozitivă este determinată atât de reducerea deceselor cauzate de infecția cu virusul SARS-CoV-2, cât și de implementarea politicilor statului în domeniul sănătății.

Mortalitatea prematură (în grupa de vârstă 30–70 de ani), cauzată de BNT prioritare, înregistrează în perioada post-pandemică o scădere lentă, de la 954,3 decese la 100 mii locuitori în anul 2021 la 871,1 decese la 100 mii locuitori în anul 2024. Structura mortalității pe cauze de deces în anul de referință nu a suferit modificări semnificative, bolile aparatului circulator menținându-se drept principala cauză de deces (57,6%), urmate de tumori (17,4%), bolile aparatului digestiv (8,1%), bolile aparatului respirator (5%), leziunile traumatice și otrăvirile (4,7%) și diabetul zaharat (1,2%). Indicatorii de sănătate continuă să situeze Republica Moldova printre statele cu cea mai înaltă mortalitate și morbiditate generală din Regiunea Europeană.

Raportul de monitorizare a procesului de implementare a Programului constituie o evaluare complexă a acțiunilor realizate și a rezultatelor obținute pe parcursul anului 2025, în cadrul executării Planului de acțiuni aferent Programului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 129/2023.

Implementarea Programului se realizează prin intermediul unui Plan de acțiuni structurat pe patru obiective generale, care reflectă o abordare integrată a prevenirii și controlului bolilor netransmisibile, după cum urmează:

Obiectivul general 1. Consolidarea mecanismelor de coordonare și elaborarea politicilor bazate pe dovezi în diferite sectoare, pentru accelerarea răspunsului național la prevenirea și controlul BNT

1. Consolidarea capacităților de coordonare intersectorială pentru prevenirea și controlul BNT la nivel național și teritorial;
2. Mobilizarea resurselor durabile în colaborare cu ministerele și organizațiile relevante;
3. Facilitarea mobilizării sociale, participarea sporită a societății civile și a organizațiilor neguvernamentale.

Obiectivul general 2. Prevenirea BNT și reducerea factorilor de risc comportamentali și de mediu, prin crearea mediilor favorabile promovării sănătății, astfel încât ponderea persoanelor cu trei și mai mulți factori de risc pentru BNT să se reducă de la 31,8% în anul 2021 la 27% în anul 2027.

1. Creșterea până la 90% până în anul 2027 a nivelului de alfabetizare în sănătate a populației și crearea oportunităților pentru responsabilizarea și implicarea cetățenilor în promovarea sănătății și prevenirea BNT;
2. Consolidarea eforturilor intersectoriale pentru a asigura reducerea cu 3 puncte procentuale (p.p.) a prevalenței consumului de tutun în rândul adolescenților (de la 16,3 % în anul 2019 la 13,3 % în anul 2027) și al adulților (de la 29,9 % în anul 2021 la 26,9% în anul 2027);
3. Consolidarea măsurilor durabile și adecvate din punct de vedere cultural privind consumul de alcool, pentru a asigura reducerea cu 5 p. p. (de la 63,2 % în anul 2021 la 58,2 % în anul 2027) a consumului de alcool în rândul populației;
4. Promovarea activității fizice la toate vârstele pentru a asigura reducerea cu 5% a prevalenței activității fizice insuficiente;
5. Promovarea alimentației sănătoase la toate vârstele, pentru a asigura stagnarea ratei obezității și diabetului;
6. Reducerea cu 10% a mortalității cauzate de poluarea aerului.

Obiectivul general 3. Consolidarea capacităților sistemului de sănătate pentru conduita integrată a BNT și a factorilor de risc, astfel încât rata persoanelor eligibile care urmează terapie medicamentoasă și consiliere pentru prevenirea atacului de cord și a accidentului vascular cerebral să crească de la 55,9% în 2021 la 60% în 2027.

1. Asigurarea accesului echitabil și universal la servicii medicale de calitate și îmbunătățirea continuă a calității asistenței medicale în prevenirea și conduita celor cinci BNT prioritare, cu accent pe asistența medicală primară;
2. Creșterea și prioritizarea alocărilor bugetare pentru supravegherea, prevenirea, depistarea precoce, tratamentul BNT, reabilitarea și îngrijirile paliative;
3. Dezvoltarea capacităților resurselor umane pentru prevenirea, depistarea precoce, tratamentul și îngrijirea BNT.

Obiectivul general 4. Consolidarea capacităților naționale de supraveghere și cercetare în domeniul BNT, prin sisteme robuste de monitorizare și evaluare, care să asigure implementarea intervențiilor bazate pe dovezi.

1. Consolidarea sistemelor de supraveghere a BNT și a mecanismelor de monitorizare și evaluare;
2. Fortificarea capacităților de cercetare și inovare în domeniul prevenirii și controlului BNT.

Pe parcursul anului 2025, Ministerul Sănătății, în colaborare cu instituțiile responsabile și partenerii de dezvoltare, a continuat implementarea activităților prevăzute în Planul de acțiuni, vizând promovarea sănătății și reducerea factorilor de risc comportamentali, supravegherea și gestionarea BNT în cadrul serviciilor de sănătate. În acest context, au fost înregistrate progrese în mai multe direcții, inclusiv consolidarea colaborării intersectoriale, dezvoltarea profilurilor de sănătate în raioanele și municipiile din întreaga țară, îmbunătățirea accesului la informare și alfabetizare în vederea promovării unui mod sănătos de viață și prevenirii BNT, sporirea accesului

la servicii medicale integrate, fortificarea capacităților resurselor umane și ajustarea cadrului legislativ în domeniu la standardele Uniunii Europene.

Un imbold substanțial pentru accelerarea progresului în prevenirea bolilor netransmisibile și reducerea factorilor de risc modificabili a fost reprezentat de perfecționarea cadrului legislativ și normativ în domeniu. Pe parcursul anului au fost revizuite, modificate, elaborate și aprobate legi, hotărâri ale Guvernului, reglementări și ghiduri practice, în special în domeniile controlului tutunului și alcoolului, securității alimentelor, protecției aerului, precum și în prevenirea și monitorizarea bolilor netransmisibile (boli cardiovasculare, cancer, diabet). Totodată, s-a lucrat intens la procesul de aliniere a actelor normative la prevederile Uniunii Europene, în contextul Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

Pentru implementarea Programului și atingerea țintelor stabilite, în toate unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al II-lea sunt elaborate și implementate planuri de acțiuni teritoriale privind prevenirea și controlul BNT.

În vederea consolidării colaborării intersectoriale și fortificării capacităților echipelor multidisciplinare la nivel teritorial, pe parcursul anului 2025 au fost realizate mai multe activități, inclusiv proiecte comunitare de promovare a sănătății, prevenire și monitorizare a bolilor netransmisibile, precum și de suport pentru persoanele cu BNT și necesități complexe. De asemenea, a fost încurajată colaborarea intersectorială prin intermediul Consiliilor Teritoriale de Sănătate Publică, care reunesc reprezentanți ai administrației publice locale, sectorului sănătății, protecției sociale, educației și altor sectoare relevante.

Anul 2025 a marcat inițierea procesului de actualizare, cu periodicitate de cinci ani, a profilurilor de sănătate ale populației la nivel de unitate administrativ-teritorială. Astfel, 19 raioane și-au reactualizat baza de date statistice privind sănătatea și bunăstarea populației și au realizat evaluări ale stării de sănătate și ale factorilor determinanți în perioada post-pandemică, cu identificarea principalelor probleme de sănătate și stabilirea direcțiilor prioritare de acțiune. În prezent, autoritățile publice locale, prin intermediul echipelor multisectoriale, implementează planuri teritoriale de promovare a sănătății, elaborate în baza profilurilor de sănătate dezvoltate pentru fiecare raion. Profilurile de sănătate reprezintă o resursă strategică pentru planificarea bazată pe dovezi, însă necesită sprijin metodologic și logistic continuu pentru actualizarea periodică și aplicarea practică. În acest sens, extinderea mecanismelor de micro-granturi locale și dezvoltarea capacităților locale sunt esențiale pentru atragerea finanțărilor externe și naționale în domeniul prevenirii și controlului BNT.

Alfabetizarea și educația pentru sănătate, precum și activitățile de prevenție, au rămas priorități majore. Campaniile de conștientizare desfășurate, inclusiv cele privind combaterea fumatului, promovarea alimentației sănătoase, prevenirea accidentului vascular cerebral și vaccinarea, au vizat reducerea riscurilor pentru sănătatea publică și promovarea unui stil de viață sănătos.

Datorită intensificării colaborărilor internaționale, prin acorduri și proiecte de asistență externă, au fost realizate multiple activități, în special cu suportul Organizației Mondiale a Sănătății, al Uniunii Europene și al partenerilor de dezvoltare.

Drept concluzie, procesul de implementare a Planului de acțiuni aferent anului 2025 a fost caracterizat de un progres general pozitiv, majoritatea acțiunilor fiind raportate ca realizate. Totodată, analiza evidențiază existența unor constrângeri sistemice și tehnico-instituționale care au afectat ritmul și calitatea implementării anumitor acțiuni planificate, după cum urmează:

1. Lipsa întrunirilor ordinare ale CNC în anul 2025 a diminuat capacitatea de analiză și reacție comună în implementarea măsurilor de control al BNT, în special în domenii sensibile precum tutunul și alcoolul, alimentația și nutriția, unde sinergia interministerială este esențială pentru avansarea reformelor;

2. Insuficiența resurselor umane competente în elaborarea documentelor de politici, care a contribuit la tergiversarea proceselor de elaborare și aprobare a acestora;

3. Limitări în mobilizarea resurselor la nivel local deși au fost realizate instruirii privind elaborarea propunerilor de finanțare (Acțiunea 1.2.2), aplicarea efectivă pentru fonduri externe sau

publice locale a fost redusă în multe raioane, din cauza capacității administrative limitate și a lipsei de personal specializat în scrierea de proiecte;

4. Co-raportarea insuficientă din partea unor autorități responsabile, adesea fără corelare explicită cu indicatorii de rezultat ai Programului, fapt ce limitează capacitatea de analiză.

Cu referire la progresul privind atingerea țintelor și indicatorilor naționali stabiliți în Program (de exemplu, reducerea prevalenței consumului de tutun și alcool, reducerea inactivității fizice, creșterea nivelului de alfabetizare în sănătate), menționăm că evaluarea acestora va fi realizată la finalul perioadei de implementare a Programului, în baza rezultatelor studiilor populaționale relevante.

În conformitate cu principiile de evaluare și monitorizare a documentelor de politici publice, Programul este monitorizat prin prisma progresului și a impactului obținut, utilizând următoarea metodologie:

- evaluarea și analiza acțiunilor realizate de autorități în raport cu prevederile Planului de acțiuni;
- măsurarea progresului cantitativ și calitativ al executării acțiunilor de competență;
- identificarea riscurilor aferente implementării Planului.

Raportul cuprinde:

1. analiza acțiunilor și a progreselor raportate de instituțiile responsabile;
2. evaluarea calitativă și cantitativă a realizării acțiunilor, în baza indicatorilor de progres și a rezultatelor scontate, raportate la obiectivele specifice ale Programului menționat.

În procesul de evaluare a rezultatelor obținute și a indicatorilor de progres, pentru aprecierea acțiunilor întreprinse sunt utilizate calificativele: „**Realizat**”, „**Parțial realizat**” și „**Nerealizat**”.

Raport
privind realizarea Planului de acțiuni pentru implementarea Programului național de prevenire și control al bolilor
netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023–2027

Perioada raportării: anul 2025

Nr. crt.	Acțiunile întreprinse pentru realizarea obiectivelor	Termen de realizare	Instituție responsabilă	Costuri	Activități și indicatori realizați
Obiectivul general 1. Consolidarea mecanismului de coordonare și elaborarea de politici informate de evidențe în diferite sectoare pentru a accelera răspunsul național pentru prevenirea și controlul BNT					
Obiectivul specific 1.1. Consolidarea capacităților de coordonare intersectorială pentru prevenirea și controlul BNT la nivel național și teritorial					
1.1.1	Asigurarea funcționalității Consiliului național de coordonare (CNC) a Programului ca mecanism intersectorial de coordonare pentru implementarea acțiunilor de prevenire a bolilor netransmisibile și a factorilor de risc, inclusiv a determinantilor sociali	2023-2027	Ministerul Sănătății, (MS); Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED); Ministerul Finanțelor (MF); Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA); Ministerul Educației și Cercetării (MEC); Ministerul Muncii și Protecției Sociale	În limitele bugetelor instituționale	<i>Nerealizat</i> Pe parcursul anului nu au avut loc Ședințe ale Consiliului național de coordonare a Programului național de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023-2027 (PN PCBNT).

			(MMPS); Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR); Ministerul Afacerilor Interne (MAI); Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA); Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM)		
1.1.2	Elaborarea unui ghid de orientare privind coordonarea și implementarea acțiunilor de prevenire și control al BNT.	Trimestrul IV 2024	MS/Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP)	200,0	Realizat Ordinul MS nr. 885 din 31.10.2024 „Cu privire la aprobarea Ghidului privind elaborarea și implementarea planului de acțiuni în prevenirea și controlul bolilor netransmisibile la nivel teritorial”. În anul 2025, în temeiul acestui Ghid, la nivel teritorial au fost elaborate și puse în aplicare Planurile de acțiuni raionale pentru implementarea PN PCBNT.
1.1.3	Sporirea capacităților managerilor din sistemul de sănătate și a altor sectoare relevante pentru identificarea necesităților, planificarea, implementarea și evaluarea acțiunilor de	2023-2027	MS; USMF „Nicolae Testemițanu”; ANSP; Universitatea Tehnică a	1400,0	Realizat Pe parcursul anului 2025 au continuat activitățile de instruire orientate spre consolidarea capacităților specialiștilor din sistemul de sănătate și din alte sectoare relevante, privind identificarea necesităților, planificarea, implementarea și evaluarea acțiunilor de promovare a sănătății și prevenire a bolilor netransmisibile (BNT). Astfel, în perioada de referință au fost organizate și desfășurate

	promovare a sănătății și prevenirea BNT		Moldovei (UTM); Academia de Administrare Publică (AAP)	<p>următoarele activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 ateliere de lucru cu 37 de echipe multidisciplinare (au fost instruiți 164 de specialiști din domeniile administrației publice locale, sănătate, protecție socială, cultură și educație), organizate la nivel teritorial, privind elaborarea planurilor teritoriale de acțiuni pentru prevenirea și controlul BNT, cu aplicarea <i>Ghidului practic privind elaborarea și implementarea planului de acțiuni în prevenirea și controlul BNT la nivel teritorial</i>, elaborat de Ministerul Sănătății și Agenția Națională pentru Sănătate Publică și aprobat prin Ordinul MS nr. 885 din 31 octombrie 2024. Atelierele s-au desfășurat în perioada februarie-martie 2025, în baza Ordinului MS nr. 38-d din 27.01.2025. Activitatea a fost realizată cu sprijinul Proiectului elvețian „<i>Viață sănătoasă: reducerea poverii bolilor netransmisibile</i>”, implementat de Institutul de Sănătate Publică și Boli Tropicale din Basel (STPH), cu susținerea Biroului de Cooperare al Elveției în Republica Moldova (SDC), în valoare de 80 340 MDL. https://ms.gov.md/comunicare/republica-moldova-isi-intensifica-lupta-impotriva-bolilor-netransmisibile-37-de-echipe-au-fost-instruite-pentru-actiune/ • Circa 1 000 de medici de familie și asistenți medicali din 20 de raioane au beneficiat de instruire în domeniul îngrijirii bolnavilor cronici, desfășurate în perioada iunie–iulie 2025, cu suportul proiectului moldo-elvețian „<i>Viață sănătoasă: reducerea poverii BNT</i>”. <p>Specialiștii din sistemul de sănătate beneficiază anual de cursuri de perfecționare obligatorii, conform Programului de formare profesională continuă a medicilor și farmaciștilor. În acest context, în anul 2025, Departamentul Educație Medicală Continuă (DEMC) a organizat 6 cursuri de educație medicală continuă (EMC) la disciplina de igienă, după cum urmează: https://educatiecontinua.usmf.md/ro/oferta-educationala-3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. BNT: supraveghere și control (13.01-07.02.2025 – 6 persoane instruite; 2. Promovarea sănătății și schimbare de comportament (10-
--	---	--	---	--

				<p>28.03.2025 - 12 persoane;</p> <p>3. Supravegherea sănătății în relație cu factorii de mediu (08–26.09.2025) – 5 persoane;</p> <p>4. Promovarea sănătății la locul de muncă (03–21.11.2025) – 6 persoane;</p> <p>5. Diagnosticul nutrițional în practica medicală (08–17.12.2025) – 5 persoane;</p> <p>6. Monitorizare și evaluare în sănătatea publică (01–19.12.2025) – 6 persoane.</p> <p>Iar la Catedra de Medicină de Familie au fost organizat 8 cursuri de EMC, după cum urmează:</p> <p>1. Activități în medicina de familie cu persoanele sănătoase. Diagnosticul de sănătate pentru persoane de diferite vârste (13–28.01.2025);</p> <p>2. Actualități în conduita pacienților cu probleme prioritare în practica medicului de familie. Resuscitarea cardiopulmonară (24.02–11.03.2025) – 10 persoane;</p> <p>3. Conduita integrată a pacientului cu risc de boli cardiovasculare și diabet zaharat. Resuscitarea cardiopulmonară (07–16.04.2025) – 16 persoane;</p> <p>4. Comunicarea eficientă în managementul bolilor netransmisibile (05–21.05.2025) – 6 persoane;</p> <p>5. Promovarea activității fizice și sportului în practica medicului de familie (16–25.06.2025) – 10 persoane;</p> <p>6. Comunicarea și psihologia vârstelor în practica medicului de familie (22.09–07.10.2025) – 7 persoane;</p> <p>7. Abilități și aptitudini diagnostice și curative în activitatea medicului de familie (10–28.11.2025) – 14 persoane;</p> <p>8. Pacientul cu probleme de sănătate mintală (01–16.12.2025).</p> <p>Concomitent, au fost organizate instruirii și pentru specialiștii din alte domenii relevante. Autoritățile administrative și instituțiile din subordinea Ministerului Afacerilor Interne au participat la următoarele activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instruirea cu genericul „Sănătate mintală versus boală mintală”, orientată spre familiarizarea angajaților cu riscurile asociate
--	--	--	--	---

					<p>sănătății mintale și recunoașterea semnelor timpurii ale tulburărilor psihologice (15.10.2025);</p> <ul style="list-style-type: none"> - instruirea „<i>Tehnici de intervenție în situații de criză</i>”, organizată în cadrul proiectului „<i>Informare și dezvoltare personală privind sănătatea mintală în rândul angajaților MAI</i>”, sprijinit de Guvernul Elveției și realizat în parteneriat cu organizația MENSANA, prin intermediul I.P. Trimbos Moldova (21.10.2025); - activitatea informativ-preventivă destinată studenților Academiei „Ștefan cel Mare”, organizată cu participarea medicilor specialiști în domeniul diagnosticului computerizat, oftalmologiei și nutriției sănătoase (26.11.2025); - instruirea cadrelor didactice ale Academiei „Ștefan cel Mare” privind povara bolilor netransmisibile, cu accent pe bolile cardiovasculare și metabolice, cauzele și riscurile asociate, precum și abordările moderne de prevenire și tratament; - seminarul cu genericul „<i>Modul sănătos de viață</i>”, organizat pentru angajații Inspectoratului General al Poliției, la care au participat 73 de persoane. În cadrul seminarului au fost desfășurate competiții sportive (volei, fotbal, șah și tenis de masă), (8–10 august 2025).
1.1.4	Dezvoltarea și revizuirea odată la 5 ani a profilurilor de sănătate teritoriale, inclusiv gestionarea prin sistemul integrat.	2023-2027	MS/ANSP în colaborare cu APL	3450,0	<p>Realizat</p> <p>La nivel național, în parteneriat cu Proiectul moldo-elvețian „<i>Viață sănătoasă: reducerea poverii bolilor netransmisibile</i>”, au fost elaborate Profilurile de sănătate ale populației în 35 de raioane și 2 municipii, acestea fiind utilizate ca instrumente de bază pentru evaluarea stării de sănătate a populației, precum și pentru planificarea și implementarea activităților de sănătate publică bazate pe dovezi.</p> <p>În anul 2025 a fost inițiat procesul de revizuire și actualizare periodică a Profilurilor de sănătate existente. Astfel, prin Dispoziția ANSP nr. 183 din 6 decembrie 2024 a fost instituit Grupul de lucru pentru actualizarea Profilurilor de sănătate.</p> <p>Cu suportul Proiectului „<i>Viață sănătoasă: reducerea poverii bolilor</i>”</p>

					<p><i>netransmisibile</i>”, au fost actualizate Profilurile de sănătate ale populației la nivel de unitate administrativ-teritorială în 19 raioane (Fălești, Glodeni, Edineț, Briceni, Cahul, Taraclia, Ungheni, Criuleni, Ștefan Vodă, Căușeni, Florești, Ialoveni, Strășeni, Orhei, Rezina, Telenești, Cantemir, Leova și Cimișlia), prin reactualizarea bazei de date statistice privind sănătatea și bunăstarea populației pentru perioada 2013–2024 și prin evaluarea stării de sănătate a populației și a factorilor determinanți la nivel teritorial pentru ultimii 5 ani, cu identificarea problemelor de sănătate și stabilirea direcțiilor prioritare de acțiune pentru îmbunătățirea sănătății populației.</p> <p>Costurile aferente activităților realizate au constituit 335 895 MDL.</p>
1.1.5	<p>Dezvoltarea cadrului normativ pentru asistența integrată la nivel de prevenire, monitorizare și suport de durată a persoanelor cu BNT și necesități complexe, inclusiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> - regulamentul privind integrarea serviciilor comunitare; - ghid de implementare a serviciilor medico – sociale la nivel de comunitate etc. 	2023-2027	MS; MMPS	100,0	<p>Realizat</p> <p>Pe parcursul anului 2025 au continuat activitățile de ajustare a cadrului normativ privind asistența comunitară integrată, în scopul facilitării îngrijirii integrate în comunitate, centrate pe pacient.</p> <p>În perioada septembrie–noiembrie 2025, a fost inițiat procesul de revizuire a cadrului normativ pentru includerea elementelor de integrare medico-socială și alinierea acestuia la standardele europene privind îngrijirile de lungă durată. Proiectul „<i>Viață sănătoasă: reducerea poverii bolilor netransmisibile</i>” a oferit suport Ministerului Muncii și Protecției Sociale în:</p> <ul style="list-style-type: none"> • revizuirea Regulamentului privind asistența socială comunitară (Ordinul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei nr. 54/2009); • elaborarea proiectului Hotărârii Guvernului privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Serviciului de asistență socială comunitară și a Standardelor minime de calitate. <p>De asemenea, a fost inițiat procesul de revizuire a regulamentelor și de dezvoltare a standardelor de calitate pentru serviciile sociale destinate persoanelor vârstnice și persoanelor cu dizabilități, inclusiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hotărârea Guvernului nr. 569/2013 privind aprobarea Regulamentului-cadru și a standardelor minime de calitate pentru

				<p>Centrele de zi pentru persoane vârstnice;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hotărârea Guvernului nr. 323/2013 privind Regulamentul-cadru și standardele minime de calitate pentru Centrele de plasament pentru persoane vârstnice. <p>Prin aceste intervenții, a fost consolidat fundamentul normativ necesar extinderii și dezvoltării serviciilor integrate medico-sociale.</p> <p>Pentru promovarea principiilor actuale de îngrijire a bolilor cronice (Acțiunile comune europene în domeniul îngrijirilor, abordările OMS privind îngrijirile integrate centrate pe persoană și îngrijirile de lungă durată), cu suportul Proiectului moldo-elvețian „<i>Viață sănătoasă</i>”, a fost organizat Atelierul strategic pentru factorii de decizie și experți (MS, ANSP, CNAM, MMPS, CREPOR, universități, SDC, OMS, BM), desfășurat la 9 aprilie 2025. În urma acestuia, partenerii-cheie au stabilit acțiunile necesare pentru abordarea integrată a BNT și pașii următori, formulați sub formă de mesaje-cheie, care au fost diseminate actorilor interesați.</p> <p>https://ms.gov.md/comunicare/ministerul-sanatatii-aduce-in-prim-plan-nevoia-unui-sistem-integrat-de-ingrijiri-cronice-atelier-intersectorial-organizat-la-chisinau/</p> <p>În anul 2025, procesul de specializare a asistenților medicali în managementul îngrijirilor în bolile cronice din Republica Moldova a fost consolidat, datorită parteneriatului dintre Proiectul moldo-elvețian „<i>Viață sănătoasă</i>” și Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC). A fost elaborat Programul de formare continuă – specializare primară a asistenților medicali în managementul îngrijirilor în bolile cronice.</p> <p>https://ms.gov.md/wp-content/uploads/2025/09/Program-EDMC.pdf</p> <p>În contextul dezvoltării pachetului de instruire, în perioada noiembrie 2024 – ianuarie 2025 au avut loc consultări cu experți și practicieni, în special din medicina primară, pentru adaptarea curriculumului la nevoile reale ale comunităților.</p> <p>https://www.viatasan.md/pachetul-de-instruire-pentru-asistentii-medicali-comunitari-a-fost-discut-de-experti-si-practicieni-in-amc-sanatatea-publica-si-medicina-primara-1-225</p> <p>În perioada iunie–iulie 2025, au fost organizate ateliere practice de</p>
--	--	--	--	---

					<p>instruire în peste 20 de raioane, axate pe managementul bolilor cronice (diabet zaharat, hipertensiune arterială, boli respiratorii cronice), cu instruirea a aproximativ 1 000 de lucrători medicali – medici de familie și asistenți medicali. Costurile activităților au constituit 449 300 MDL.</p> <p>https://viatasan.md/a-inceput-seria-de-ateliere-de-instruire-in-ingrijiri-cronice-destinate-medicilor-de-familie-si-asistentilor-medicali-din-20-de-raioane-1239#:~:text=instruire%20practic%C4%83%2C%20dedicate%20consolid%C4%83rii%20abilit%C4%83%C8%9Bilor%20%C3%AEEn%20acordarea,ale%20%C8%9B%C4%83rii%20vor%20participa%20la%20sesiuni%20practice</p>
Obiectivul specific 1.2. Mobilizarea resurselor durabile în colaborare cu ministerele și organizațiile relevante					
1.2.1	Identificarea surselor de finanțare pentru implementarea acțiunilor de prevenire și control a BNT	anual	MS	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>În anul 2025 au fost identificate și consolidate surse naționale și externe de finanțare pentru implementarea acțiunilor de prevenire și control al bolilor netransmisibile (BNT), inclusiv prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bugetul de stat – în conformitate cu Planul de acțiuni al Ministerului Sănătății pentru anul 2025 și Legea bugetului de stat pentru anul 2025, au fost alocate fonduri naționale pentru susținerea obiectivelor stabilite în Programul național de prevenire și control al BNT prioritare pentru anii 2023–2027, inclusiv pentru cheltuieli destinate sistemului de sănătate publică și inițiativelor de prevenire; • Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM), gestionate de Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM), utilizate pentru finanțarea serviciilor medicale și a intervențiilor orientate spre prevenirea și managementul bolilor cronice; • Asistența externă – Guvernul Elveției, prin intermediul Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), unul dintre principalii donatori ai sectorului sănătății din Republica Moldova, contribuie la dezvoltarea și consolidarea sănătății publice. Faza a III-a a Proiectului moldo-elvețian „Viață sănătoasă: reducerea poverii bolilor netransmisibile” a demarat în octombrie 2024 și se va desfășura până în iunie 2028, cu o contribuție financiară de până la

					<p>5,12 milioane franci elvețieni, sprijinind direct activitățile de prevenire și control al BNT, inclusiv instruirea echipelor multidisciplinare.</p> <p>https://ms.gov.md/comunicare/a-fost-semnat-memorandumul-de-intelegere-pentru-implementarea-fazei-a-iii-a-a-proiectului-viata-sanatoasa-reducerea-poverii-bolilor-netransmisibile/</p> <ul style="list-style-type: none"> • Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Banca Mondială) – în august 2025 a fost aprobat un acord de grant, prin care Republica Moldova a beneficiat de asistență financiară nerambursabilă în valoare de 2,1 milioane dolari SUA, destinată dezvoltării protoalelor naționale și consolidării managementului bolilor netransmisibile; • Organizația Mondială a Sănătății (OMS) și alte agenții ale Organizației Națiunilor Unite (ONU) – au oferit asistență tehnică pentru implementarea Programului, inclusiv prin evaluarea propunerilor naționale, elaborarea și actualizarea politicilor și sprijinirea programelor specifice de prevenire, cum ar fi extinderea programelor de vaccinare împotriva HPV pentru prevenirea cancerului de col uterin.
1.2.2	Instruirea actorilor locali privind elaborarea propunerilor de finanțare și implementarea proiectelor de promovare a sănătății și prevenirea BNT la nivel comunitar	2023-2024	MS; ANSP	1500,0	<p>Realizat</p> <p>În anul 2025, instruirea actorilor locali din Republica Moldova s-a axat pe consolidarea capacităților de planificare strategică și scriere a proiectelor, în vederea reducerii impactului bolilor netransmisibile (BNT), inclusiv prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instruirea echipelor multidisciplinare în perioada februarie–martie 2025, din 16 raioane (specialiști din cadrul autorităților publice locale, precum și din domeniile sănătate, protecție socială, cultură și educație), privind elaborarea planurilor teritoriale de acțiuni pentru promovarea sănătății și prevenirea BNT, în baza profilurilor de sănătate teritoriale. Planurile elaborate au fost susținute de Proiectul moldo-elvețian „Viață sănătoasă: reducerea poverii bolilor netransmisibile”. <p>Costurile activităților au constituit 532 560 MDL.</p>

1.2.3	Aplicarea la fondurile UE, OMS în domeniul sănătății care abordează BNT și factorii de risc ale acestora precum „orașe sănătoase”, „școli care promovează sănătatea”, „promovarea sănătății la locul de muncă” etc.	2023-2027	MS; ANSP	2000,0	<p>Realizat</p> <p>Republica Moldova și-a intensificat eforturile de accesare a fondurilor internaționale (Uniunea Europeană, Organizația Mondială a Sănătății, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare – SDC) pentru prevenirea și reducerea poverii bolilor netransmisibile (BNT), având ca temei Programul național de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 129/2023) și acordurile de colaborare bilaterală.</p> <p>În acest context, Acordul Bienal de Colaborare dintre Ministerul Sănătății și Organizația Mondială a Sănătății pentru anii 2024–2025 a constituit cadrul de cooperare pentru promovarea comunităților sănătoase și implementarea intervențiilor prioritare în domeniul prevenirii și controlului BNT.</p> <p>https://ms.gov.md/wp-content/uploads/2024/01/Biennial-Collaborative-Agreement-MoH-and-WHO-2024-2025.pdf</p> <p>În septembrie 2025, Guvernul a aprobat Programul național pentru digitalizare și inovare în sănătate pentru anii 2025–2030, care va facilita monitorizarea bolilor netransmisibile (BNT) prin utilizarea telemedicinii și a dosarelor electronice de sănătate – elemente esențiale pentru dezvoltarea conceptului de „orașe inteligente și sănătoase”. Programul va contribui la asigurarea accesului echitabil al fiecărui cetățean la servicii medicale moderne, sigure și de calitate, susținute de tehnologii digitale avansate.</p> <p>În decembrie 2025, a fost lansată inițiativa națională „E dreptul meu să fiu sănătos”, cu sprijinul Uniunii Europene, Organizației Mondiale a Sănătății și Guvernului Elveției, axată pe promovarea stilului de viață sănătos în rândul adolescenților și prevenirea factorilor de risc. Astfel, în perioada decembrie 2025 – iunie 2026, cadrele didactice și părinții pot participa la o serie de webinare tematice dedicate dezvoltării armonioase a adolescenților, sănătății fizice și emoționale, nutriției sănătoase și riscurilor asociate neglijării controalelor preventive. Totodată, sunt organizate ateliere de instruire pentru tinerii cu boli cronice, axate pe monitorizarea stării de sănătate, autoîngrijire și comunicarea eficientă cu instituțiile medicale.</p>
-------	---	-----------	-------------	--------	---

					<p>https://eu4moldova.eu/e-dreptul-meu-sa-fiu-sanatos-o-initiativa-nationala-pentru-sanatatea-adolescentilor/</p> <p>În perioada de referință, Republica Moldova a continuat să beneficieze de fonduri ale Uniunii Europene pentru dezvoltarea și susținerea rețelei naționale de „Școli care promovează sănătatea”, implicând 79 de instituții de învățământ preuniversitar în implementarea acțiunilor de promovare a sănătății și a bunăstării comunității școlare.</p> <p>https://www.facebook.com/SHEMoldova/mentions?locale=ro_RO</p> <p>Proiectul moldo-elvețian „Viață sănătoasă: reducerea poverii bolilor netransmisibile (BNT)”, implementat cu sprijinul Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), în cadrul Fazei a III-a (2024–2028), participă la acțiuni comune în cadrul programelor de sănătate, având printre obiective dezvoltarea inițiativelor de promovare a sănătății la locul de muncă. Totodată, proiectul sprijină direct administrațiile publice locale și instituțiile medico-sanitare din raioanele țării în implementarea acestor obiective.</p>
Obiectivul specific 1.3. Facilitarea mobilizării sociale, participarea sporită a societății civile și a organizațiilor neguvernamentale					
1.3.1	Fortificarea capacităților echipelor multidisciplinare în realizarea acțiunilor integrate la nivel local privind acordarea serviciilor de prevenire, monitorizare și suport de durată a persoanelor cu BNT și necesități complexe.	2023-2024	MS; ANSP; MMPS în colaborare cu autoritățile publice locale (APL)	1000,0	<p>Realizat</p> <p>În scopul fortificării capacităților echipelor multidisciplinare, în anul 2025 au fost implementate mai multe proiecte comunitare de promovare a sănătății, prevenire și monitorizare a bolilor netransmisibile (BNT) și suport pentru persoanele cu BNT și necesități complexe (contribuția Proiectului moldo-elvețian ”Viața sănătoasă” a constituit 677.640 MDL).</p> <ul style="list-style-type: none"> • În perioada iunie 2024 – iunie 2025, echipele multidisciplinare din 8 raioane și 16 comunități țintă (Ocnița, Drochia, Soroca, Sângerei, Șoldănești, Călărași, Anenii Noi și Hâncești), facilitate de experții Proiectului moldo-elvețian ”Viața sănătoasă”, au colectat și analizat date privind implementarea Modelului ACI (Asistență Comunitară Integrată) pe parcursul unui an. Astfel, s-a estimat că echipele multidisciplinare au acordat asistență pentru 13 094 persoane cu BNT, dintre care 8185 au fost implicate în activități de prevenire și informare, 8424 în monitorizare

				<p>medicală, 6 010 au fost referite pentru beneficii sociale, iar 616 au beneficiat de management de caz pe o perioadă de minimum șase luni, inclusiv intervenții la domiciliu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • În perioada 11–20 februarie 2025, au fost organizate ateliere de lansare a implementării Modelului ACI cu factorii de decizie și echipele multidisciplinare din 7 raioane și 14 comunități pilot (Dondușeni, Râșcani, Nisporeni, Basarabeasca, Comrat, Ceadâr-Lunga, Dubăsari), cu participarea a 151 de persoane. Echipele locale, formate din reprezentanți ai Asistenței Medicale Primare, Sănătății Publice, Agențiilor și Structurilor Teritoriale de Asistență Socială și autorităților locale (nivel I și II), au elaborat Planurile de integrare a serviciilor comunitare și au beneficiat de echipament medical și non-medical pentru facilitarea accesului persoanelor cu BNT la servicii integrate. • În primul semestru 2025, proiectul moldo-elvețian „Viață Sănătoasă” a susținut vizitele de schimb de experiență în implementarea modelului ACI în raioanele Fălești (Bocșa, Mărândeni) și Cimișlia (Selemet), identificate ca practici pozitive. Ulterior, între februarie-martie și iunie-iulie 2025, vizitele au fost extinse pentru reprezentanți din 15 raioane și 2 municipii, acoperind 30 de comunități pilot (Ocnița, Drochia, Soroca, Sângerei, Șoldănești, Călărași, Anenii Noi, Hâncești, Dubăsari, Nisporeni, Basarabeasca, Comrat, Ceadâr-Lunga, Dondușeni, Rîșcani). La vizite au participat reprezentanții din Asistența Medicală Primară (AMP), Sănătate Publică, Agențiile și Structurile Teritoriale de Asistență Socială, Autoritățile Publice Locale de nivelul I și II, având oportunitatea să analizeze intervențiile locale și să observe factorii care contribuie la consolidarea colaborării intersectoriale și facilitează replicarea modelelor eficiente aplicate în comunitățile cu rezultate notabile. În total, vizitele au implicat 348 de participanți, dintre care 90 din domeniul social. • În semestrul doi 2025, procesul de consolidare a serviciilor socio-medicale integrate a continuat prin organizarea a 5 Ateliere de lucru pentru facilitarea dezvoltării Planurilor de integrare a serviciilor de asistență comunitară în 5 comunități din 2 municipii (Chișinău,
--	--	--	--	---

					<p>Bălți) cu 97 de participanți și inițiat procesul de procurare a echipamentului medical și non-medical pentru îngrijiri medicale și sociale (septembrie 2025).</p> <ul style="list-style-type: none"> Pentru coordonarea strategică a implementării Modelului ACI, au fost desfășurate ateliere la Bălți (17 decembrie) și Chișinău (20 și 23 decembrie 2025), în cadrul cărora au fost discutate direcțiile de consolidare a intervențiilor și procesul de coordonare, cu participarea a 69 de profesioniști și manageri din asistența medicală primară, sănătate publică, asistență socială, administrația publică locală și sectorul neguvernamental. <p>https://www.viatasan.md/in-2025-cinci-comunitati-din-municipiile-chisinau-si-balti-vor-implementa-modelul-de-asistenta-comunitara-integrata-1-224#:~:text=%C3%8En%20anul%202025%2C%20cinci%20comunit%C4%83%C8%9Bi%20din%20municipiile,implementa%20modelul%20de%20Asisten%C8%9B%C4%83%20Comunitar%C4%83%20Integrat%C4%83%20(ACI)%2C</p>
1.3.2	Elaborarea ghidurilor și recomandărilor pentru autoritățile publice locale, specialiștii din domeniul social, educație, ONG-ri etc., pentru a facilita mobilizarea socială în abordarea BNT și factorilor de risc modificabili.	2023-2024	ANSP; USMF „Nicolae Testemițanu”	500,0	<p>Realizat.</p> <p>În scopul facilitării mobilizării sociale și sprijinirii actorilor locali în abordarea bolilor netransmisibile și a factorilor de risc modificabili, în perioada de raportare au fost elaborate și puse la dispoziția autoritatilor publice locale, specialiștilor din domeniul social și educațional și organizațiilor neguvernamentale mai multe ghiduri metodologice și materiale de suport. Printre acestea se numără:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ghidul metodologic „Prevenirea bolilor netransmisibile și promovarea dreptului la sănătate”, aprobat de Consiliul de Management al Calității al USMF „Nicolae Testemițanu” (proces-verbal nr. 10 din 4 iulie 2025) ; Ghidul metodologic „Mobilizarea comunitară pentru promovarea sănătății la nivel local”, aprobat de Consiliul de Management al Calității al USMF „Nicolae Testemițanu” (proces-verbal nr. 10 din 4 iulie 2025). Ghidul practic „Dezvoltarea abilităților igienice pentru o generație sănătoasă”, elaborat în cadrul proiectului „Îmbunătățirea

					<p>condițiilor de apă și sanitație în școlile rurale din Moldova”, implementat de Caritas Cehia și finanțat de Uniunea Europeană.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Îndrumarul „Educație pentru siguranță: prevenirea intoxicațiilor chimice la copii și adolescenți”, elaborat în cadrul proiectului „Antidot – dezvoltarea tinerii generații în prevenirea intoxicațiilor cu substanțe chimice”, implementat de AO „Principii sănătoase” și susținut de CNAM ; • Îndrumarul „Instrumente practice pentru organizarea campaniilor școlare de prevenire a consumului de tutun și nicotină”, elaborat în cadrul proiectului „Viitorul fără fumat: Next Step”, implementat de AO „Politici și Analize în Sănătate” și susținut de CNAM; • Ghidul informativ „Bazele alimentației sănătoase pentru copii și adolescenți”, elaborat cu suportul UNICEF Moldova.
1.3.3	Consolidarea capacităților coalițiilor comunitare pentru acțiuni de participare în abordarea BNT și a factoriilor determinanți, bazate pe necesități în sănătate.	2023-2024	MS; MMPS în colaborare cu APL	200,0	<p>Realizat</p> <p>În anul 2025, acțiunile orientate spre consolidarea capacităților coalițiilor comunitare în abordarea bolilor netransmisibile s-au concentrat pe crearea și funcționalizarea structurilor de cooperare la nivel local, formarea coalițiilor și instruirea echipelor multidisciplinare, precum și implementarea proiectelor comunitare, cu sprijinul continuu al Proiectului moldo-elvețian „Viață sănătoasă” (Alocații financiare: 102.100 MDL).</p> <p>În perioada de referință au fost create 20 coaliții comunitare, reunind reprezentanți ai administrațiilor publice locale, sectorului public (echipe de medici de familie, poliție, școli, biblioteci etc.), sectorului privat (întreprinderi locale), organizațiilor neguvernamentale și cultelor religioase.</p> <p>Acțiunile principale au inclus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cartografierea resurselor locale, pentru identificarea și dezvoltarea inițiativelor ce susțin comunități sănătoase. • 3 ateliere regionale de instruire în scriere de proiecte pentru reprezentanții APL, ONG-uri și contabili. Actorii locali au fost instruiți să identifice nevoile comunitare și să transpună acțiunile de promovare a sănătății în propuneri de finanțare concrete. • Elaborarea și implementarea a 20 proiecte comunitare de

					<p>promovare a sănătății.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 ateliere de schimb de experiență și bune practici cu tema „Comunități care inspiră comunități”. • Implementarea campaniei de comunicare la nivel local „Sunt pacient – îmi cunosc drepturile!” • Distribuirea de materiale informative în instituțiile publice din cele 20 comunități. • Inițierea unui parteneriat cu CALM, pentru a asigura sustenabilitatea inițiativelor de promovare a sănătății la nivel local.
1.3.4	Participare în realizarea activităților de consolidare a capacităților resurselor umane în domeniul marketingului social.	2023-2027	USMF „Nicolae Testemițanu”; USM; UTM	100,0	<p>Indicator realizat</p> <p>În anul 2025, activitățile de consolidare a capacităților resurselor umane în domeniul marketingului social pentru sănătate s-au axat pe dezvoltarea competențelor de comunicare și schimbare de comportament în rândul specialiștilor implicați în prevenirea bolilor netransmisibile. În acest context, au fost organizate sesiuni de instruire pentru asistenți sociali și alți specialiști, recunoscuți ca actori-cheie în promovarea sănătății la nivel comunitar, precum și activități de formare destinate promovării sănătății la locul de muncă. Totodată, au fost implementate campanii tematice de marketing social orientate spre îmbunătățirea obiceiurilor alimentare ale populației. Printre acestea se regăsesc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ministerul Muncii și Protecției Sociale a desfășurat sesiuni de instruire pentru asistenții sociali, recunoscându-i ca „parteneri cheie în promovarea sănătății”. Aceștia au fost instruiți să utilizeze instrumente de comunicare și marketing social pentru a identifica și sprijini persoanele vulnerabile expuse riscurilor BNT (luna octombrie 2025). Alocații financiare: 266.182 MDL - Agenția Națională pentru Sănătate Publică în colaborare cu proiectul moldo-elvețian ”Viața Sănătoasă” au realizat activități de instruire pentru promovarea sănătății la locul de muncă, unde resursele umane din instituții și întreprinderi au fost formate să utilizeze materiale de marketing social pentru educarea angajaților. De asemenea, s-au derulat acțiuni tematice privind campania „Redu

					<p>zahărul – alege ce mănânci!”, care au inclus componente de marketing social menite să influențeze obiceiurile alimentare ale populației. Iar Ziua mondială a alimentației 2025 s-a încheiat în Republica Moldova cu un eveniment științifico-practic – cea de-a treia ediție a simpozionului internațional „Nutriția modernă: provocări și oportunități”, organizat în parteneriat cu Ministerul Sănătății, Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP) și Proiectul moldo-elvețian „Viață sănătoasă: reducerea poverii bolilor netransmisibile”. Simpozionul a fost o platformă de dialog între cercetători, practicieni și autorități, axată pe politici nutriționale, dovezi științifice și soluții pentru schimbarea comportamentelor alimentare. Alocații financiare: 394.020 MDL. https://prosanatate.md/?s=diabet</p>
--	--	--	--	--	---

Obiectivul general 2. Prevenirea BNT și reducerea factorilor de risc comportamentali și a celor prezenți în mediu prin crearea mediilor propice promovării sănătății, astfel încât ponderea persoanelor cu 3 și mai mulți factori de risc pentru BNT se va reduce de la 31,8% în 2021 până la 27% în 2027

Obiectivul specific 2.1. Creșterea până la 90% până în anul 2027 a nivelului de alfabetizare în sănătate a populației și crearea oportunităților pentru responsabilizarea și angajarea cetățenilor de a întreprinde măsuri pentru promovarea sănătății și prevenirea BNT

2.1.1	Dezvoltarea și implementarea campaniilor de comunicare și de schimbare a comportamentului, adaptate vârstei și nevoilor beneficiarilor pentru reducerea factorilor de risc a BNT prioritare și promovarea unui mod de viață sănătos.	2023-2027	MS; CNAM; ANSP	12000,0	<p>Realizat</p> <p>În baza Ordinului ministrului sănătății și directorului general al CNAM nr. 666/167-A/2024 „Cu privire la instituirea Consiliului coordonator pentru stabilirea priorităților de utilizare a mijloacelor financiare din fondul măsurilor de profilaxie și aprobarea Regulamentului privind modalitatea de finanțare din fondul măsurilor de profilaxie în bază de proiecte a activităților de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire”, anual se organizează concursuri de proiecte de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire. În anul 2025 au fost finanțate 5 proiecte, fiind alocat un buget total de cca 5.303,6 mii lei, după cum urmează:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Promovarea unui mod sănătos de viață „Comunitate informată – viață sănătoasă”. 2. Prevenirea riscurilor de îmbolnăvire cauzate de consumul produselor de tutun „Viitorul fără fumat – NEXT STEP”. Valoarea totală a finanțării a constituit 1.439.6 mii lei.;
-------	--	-----------	----------------------	---------	---

				<p>3. Reducerea riscului de îmbolnăvire și profilaxia hepatitelor virale în diferite grupuri de populație „<i>Hepatita în Focus: Prevenire și conștientizare pentru un viitor sănătos</i>”;</p> <p>4. Prevenirea intoxicațiilor cauzate de consumul de substanțe chimice „<i>ANTIDOT: Dezvoltarea abilităților tinerei generații în prevenirea intoxicațiilor cu substanțe chimice</i>”;</p> <p>5. Promovarea sănătății reproductive inclusiv pentru fetele și femeile din grupurile vulnerabile „<i>Proiect Național pentru Promovarea Sănătății Sexuale și Reproductive</i>”.</p> <p>În perioada aprilie–decembrie 2025, în cadrul proiectului „Comunitate informată – viață sănătoasă”, realizat de A.O. „Asociația pentru Promovarea Antreprenoriatului”, cu sprijin financiar din fondul măsurilor de profilaxie al CNAM, a fost lansată campania de promovare a modului sănătos de viață „Fii conștient – trăiește sănătos!”. Campania a avut drept scop promovarea unui stil de viață activ și sănătos, consolidarea sănătății comunitare, sensibilizarea populației privind importanța unei alimentații echilibrate, practicarea regulată a activităților fizice și eliminarea viciilor, în vederea prevenirii riscurilor de îmbolnăvire. În activități au fost implicați aproximativ 17.000 de beneficiari din 10 raioane: Anenii Noi, Călărași, Hâncești, Taraclia, Fălești, Cantemir, Ștefan Vodă, Glodeni, Basarabeasca și Rîșcani. http://cnam.md/6511/a-fost-lansata-campania-de-promovare-a-modului-sanatos-de-viata-fii-constient-traieste-sanatos/</p> <p>Pentru amplificarea impactului și diseminarea bunelor practici la nivel național, în cadrul proiectului „Viitorul fără fumat - „NEXT STEP”, finanțat CNAM, au fost realizate campanii de informare și sensibilizare dedicate tinerilor și părinților. Materialele au fost distribuite prin rețelele de socializare (Facebook, Instagram, YouTube și TikTok), unde au înregistrat, trimestrial, peste 300.000 de vizualizări, contribuind la creșterea nivelului de alfabetizare în sănătate și la promovarea unei culturi de respingere a produselor din tutun și nicotină în rândul adolescenților. https://www.sanatateinfo.md/ViitorFaraFumat</p> <p>A continuat implementarea campaniei de comunicare pentru</p>
--	--	--	--	---

					<p>prevenirea consumului țigărilor electronice în rândul adolescenților „Nu te lăsa aburit(ă)”, implementată cu suportul OMS Moldova și al Uniunii Europene, în cadrul proiectului „EU4Moldova: pentru un sistem de sănătate durabil”. În acest context, au fost distribuite în instituțiile de învățământ din țară 250.000 de pliante și 6.500 de postere cu mesajele campaniei.</p> <p>A fost organizată și desfășurată Campania națională „Prevenirea traumatismelor și siguranța copiilor în trafic”, ediția a IV-a, în perioada 16–30 noiembrie 2025, în parteneriat cu USMF „Nicolae Testemițanu”, OMS, Inspectoratul General al Poliției și Automobil Club Moldova. Lansarea campaniei a avut loc la Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu” din Hâncești și la Centrul Național de Medicină Sportivă „ATLETMED” din municipiul Chișinău. Elevii din ciclul primar au fost informați despre regulile de circulație rutieră și obligațiile pietonilor, cu accent pe traversarea regulamentară a străzii.</p>
2.1.2	Realizarea acțiunilor de sensibilizare și comunicare în cadrul evenimentelor anuale de promovare a sănătății și prevenirea bolilor: zile mondiale și naționale, săptămâni europene și lunare de profilaxie a bolilor	2023-2027	MS/ANSP; MEC; Ministerul Mediului (MM); Ministerul Culturii (MC); Ministerul Apărării (MA); MMPS; MAI; CNAM	5000,0	<p>Realizat</p> <p>În scopul sensibilizării și conștientizării populației privind reducerea factorilor de risc comportamentali, importanța adoptării unui mod de viață sănătos și întreprinderea măsurilor de depistare precoce, tratament și îngrijire a BNT, anual sunt organizate și desfășurate diferite acțiuni în cadrul zilelor mondiale, naționale, lunare și săptămâni tematice. Aceste activități au contribuit la creșterea nivelului de conștientizare a populației privind factorii de risc comportamentali și importanța prevenirii bolilor netransmisibile.</p> <p>Pe parcursul anului 2025, în vederea prevenirii bolilor netransmisibile, au fost organizate și desfășurate 31 de evenimente. Activitățile principale realizate în cadrul acestora s-au axat pe: elaborarea și mediatizarea mesajelor de comunicare destinate populației, difuzarea comunicatelor de presă pentru mass-media, organizarea seminarelor de informare și instruire, lecții publice, precum și implicarea și mobilizarea comunităților.</p> <p>Cele mai relevante evenimente organizate și desfășurate în anul 2025 au fost:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ziua Mondială a cancerului (2025) cu genericul „<i>Uniți prin</i>

					<p><i>unicitate”;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ziua mondială de combatere a obezității (4 mai) cu genericul „<i>Schimbarea sistemelor, vieți mai sănătoase.</i>”; - Lunarul de conștientizare a cancerului de piele (01 - 31 mai 2025) cu genericul „<i>Cancerul de piele e ceva personal!</i>”; - Ziua mondială a hipertensiunii arteriale (17 mai) cu genericul: ”<i>Măsoară-ți tensiunea arterială corect, controlează-o, trăiește mai mult!</i>”; - Ziua Mondială fără tutun (31 mai) cu genericul “<i>Produse colorate. Intenții întunecate. Demascăm minciuna</i>”; - Săptămâna Mondială a Alăptării (1- 7 august) cu sloganul „<i>Început de viață sănătos, viitor plin de speranță!</i>”; - Săptămâna globală de acțiuni în boli netransmisibile (17– 24 septembrie) cu genericul ”<i>E timpul se fii lider</i>”; - Săptămâna Europeană a mobilității (16 – 22 septembrie) cu genericul „<i>Mobilitate pentru toți</i>”; - Ziua Mondială a inimii (29 septembrie) cu genericul ”<i>Fiecare bătaie a inimii contează</i>”; - Ziua mondială a alimentației (16.10.2025), cu genericul ”<i>Importanța alimentației sănătoase și echilibrate</i>” ; - Ziua Mondială a Diabetului (14 noiembrie) cu genericul „<i>Diabetul la toate etapele vieții</i>”, etc.
2.1.3	Alfabetizarea și informarea populației referitor la reducerea factorilor de risc a BNT și promovarea unui mod de viață sănătos.	2023-2027	ANSP; AMP; USMF „Nicolae Testemițanu” în colaborare cu APL	500,0	<p>Realizat</p> <p>Activitățile de informare și alfabetizare în sănătate au vizat diverse grupuri de populație și au abordat reducerea factorilor de risc comportamentali, promovarea igienei și prevenirea, contribuind la creșterea nivelului de cunoștințe privind adoptarea unui stil de viață sănătos. Acțiunile principale realizate în perioada de referință au inclus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instruirea a 20 de formatori din cadrul ANSP în domeniul promovării sănătății și prevenirii bolilor netransmisibile. În acest scop, a fost actualizat suportul de curs, precum și prezentările PowerPoint pentru fiecare modul de instruire; • Organizarea și desfășurarea a 68 de sesiuni/lecții de informare și alfabetizare în sănătate, în cadrul cărora au fost informate peste 3.140

					de persoane din diferite grupuri de populație (copii, adolescenți, adulți, persoane cu risc sporit de bolilor netransmisibile); <ul style="list-style-type: none"> • Organizarea acțiunilor de informare și comunicare în cadrul „Zilelor sănătății”, desfășurate în perioada Expoziției internaționale specializate „MoldMedizin & MoldDent” (25–27 septembrie 2025), inclusiv: lecții publice privind efectele nocive ale consumului de tutun și alcool, rolul alimentației sănătoase în prevenirea obezității, ateliere (workshop-uri) pentru evaluarea parametrilor corporali individuali și orientarea privind alegerea unui coș alimentar sănătos.
2.1.4	Elaborarea ghidurilor pentru implementarea inițiativelor de „orașe/comunități sănătoase” și pentru „promovarea sănătății la locul de muncă”.	2023-2024	MS; ANSP; USMF „Nicolae Testemițanu”	200,0	Parțial realizat Pe parcursul anului 2025, inițiativele de creare a mediilor favorabile sănătății au avansat progresiv, fiind realizate intervenții consistente în mediul educațional, în timp ce dezvoltarea ghidurilor pentru promovarea sănătății la locul de muncă se află în proces de consolidare. Activitățile privind crearea unui mediu sănătos la nivel școlar au avut la bază „Ghidul metodologic pentru a deveni o școală care promovează sănătatea”, fiind implementate în cadrul Rețelei naționale a Școlilor care Promovează Sănătatea. https://www.facebook.com/SHEMoldova?locale=ro_RO De asemenea, elaborarea ghidurilor pentru promovarea sănătății la locul de muncă a inclus: 1. Ghidul practic „Evaluarea riscurilor profesionale: instrumente, tehnici și cele mai bune practici pentru atenuarea riscurilor pentru sănătate la locul de muncă” (2025), aprobat în cadrul ședinței Consiliului de Experti al MS nr. 3 din 30.09.2025; 2. Ghidul practic „Sedentarismul: efectele asupra sănătății și managementul riscului la locul de muncă (2025).”
2.1.5	Mentenanța și dezvoltarea continuă a portalului web în domeniul promovarea sănătății și reducerea riscului a BNT www.prosanatate.md	2023-2027	MS; ANSP	1500,0	Realizat Portalul www.prosanatate.md reprezintă un instrument oficial de promovare a sănătății, gestionat de Agenția Națională pentru Sănătate Publică, prin intermediul Proiectului „Viață Sănătoasă”. Acesta conține informații utile pentru populație și specialiștii din domeniul sănătății privind factorii de risc ai bolilor netransmisibile (BNT), promovarea unui mod de viață sănătos, precum și instrumente de

					<p>comunicare utilizate în cadrul campaniilor de informare și sensibilizare, inclusiv broșuri, pliante, postere și alte materiale informative elaborate în acest domeniu.</p> <p>Pe parcursul anului 2025, pe portal au fost plasate și mediatizate 52 de materiale informative (comunicate de presă, articole, anunțuri de evenimente, instrumente de informare etc.), axate pe subiecte ce vizează prevenirea bolilor și adoptarea unui mod de viață sănătos.</p>
2.1.6	<p>Informarea și consilierea copiilor, adolescenților și tinerilor privind promovarea sănătății și reducerea comportamentelor de risc (consumul de tutun, alcool, droguri, alimentație sănătoasă, activitate fizică, etc.) inclusiv prin programe de educație de la egal la egal realizate de voluntarii, Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor, Centrelor de Tineret, Rețelei Educatorilor de la egal la egal, Corpului Păcii etc.</p>	2023-2027	<p>MS; MEC; CNAM; MA</p>	<p>În limitele bugetelor instituționale</p>	<p>Realizat</p> <p>Pentru educarea tinerilor privind promovarea unui mod de viață sănătos și reducerea riscurilor (consumul de tutun, alcool, droguri, alimentație sănătoasă, activitate fizică etc.) în perioada de referință au fost realizate un șir de acțiuni educaționale, inclusiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizarea acțiunilor conform planurilor anuale în cadrul rețelei de „Școli care promovează sănătatea”. Instituțiile de învățământ din cadrul acestei rețele (în total – 79 de ȘPS), implementează anual un plan structurat și sistematic pentru sănătatea și bunăstarea întregii comunități școlare, axat pe o problemă prioritară de sănătate. Pentru majoritatea, această experiență a devenit o rutină zilnică, fiind exemple motivaționale pentru alte instituții de a adera la inițiativa dată. - informarea și consilierea adolescenților și tinerilor în cadrul Clinicilor prietenoase tinerilor pe diferite subiecte legate de sănătatea reproductivă, prevenirea comportamentelor de risc, alimentația sănătoasă, sănătatea mintală, prevenirea consumului de substanțe, etc. - acțiuni de informare și alfabetizare în sănătate realizate de specialiștii ANSP; - informarea și implicarea tinerilor în cadrul proiectelor de promovare a sănătății, implementate în perioada de referință, cum ar fi: „Comunitate informată – viață sănătoasă” (promovarea sănătății și bunăstării); „Viitorul fără fumat – NEXT STEP” (prevenirea consumului produselor noi din tutun și nicotină); „ANTIDOT: Dezvoltarea abilităților tinerei generații în prevenirea intoxicațiilor cu substanțe chimice” (intoxicațiilor cauzate de consumul de substanțe chimice); <i>Promovarea Sănătății Sexuale și Reproductive, etc.</i>

					<p>Totodată în cadrul proiectului „Viitorul fără fumat”, cu genericul „NEXT STEP”, pe parcursul anului 2025, aproximativ 6.000 de adolescenți și tineri cu vârste între 11 și 18 ani au participat la activități de informare privind efectele nocive ale consumului de tutun și nicotină. De asemenea, în cadrul a 13 cluburi de discuții pentru părinți, au fost implicați peste 2.619 adulți, care au susținut activitățile de informare și au primit recomandări practice privind protejarea copiilor de produsele din tutun și nicotină. Pentru a diversifica instrumentele educaționale, au fost produse 10 episoade ale serialului „Doctor Bro”, precum și alte videoexplicative (https://www.youtube.com/@Sanatate_INFO/videos) dedicate adolescenților, ce informează tinerii despre efectele tutunului și ale nicotinei asupra sănătății. Au fost elaborate și distribuite resurse de suport pentru profesori au fost plasate și pe platforma online „Viitorul Fara Fumat”, pentru a facilita accesul rapid la materiale digitale, video educaționale, infografice și conținut adaptat pentru tineri și cadre didactice.</p>
2.1.7	Implicarea în abordarea subiectelor de promovare a modului sănătos de viață prin intermediul evenimentelor culturale.	2023-2027	MS; MEC în colaborare cu APL	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>În perioada de referință au fost organizate cu suportul proiectului ”Viața sănătoasă: reducerea poverii BNT” diferite acțiuni de mobilizare comunitară, informare și comunicare pentru promovarea sănătății în cadrul evenimentelor culturale organizate, inclusiv:</p> <p>1) Ziua Mondială a Familiei cu genericul „<i>Politici familiale pentru dezvoltare durabilă</i>” (Dispoziția Guvernului nr. 82 din 14.05.2025). În acest context, în perioada 12–19.05.2025, pentru prevenirea bolilor netransmisibile și promovarea sănătății s-au organizat următoarele activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Instalarea punctelor mobile (corturi), pentru testarea doritorilor la glicemie, tensiune arterială, înălțime, greutate (factorii de risc BNT) ; - Oferirea recomandărilor de către medicii specialiști privind prevenirea factorilor de risc comportamentali ; - Activități fizice pentru toată familia (starturi vesele, competiții sportive, flash-moburi de mișcare, ziua familiei pe biciclete) ; - Activități culturale (dansuri, cîntece, recital de poezie,

					<p>concursuri și premierea familiilor longevive) ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Distribuirea materialelor informaționale pentru promovarea unui mod și stil de viață sănătos ; - Plasarea spoturilor informative despre Ziua Familiei ; - Mediatizarea evenimentului pe rețelele de socializare, la radio și televiziune locală. <p>În cadrul evenimentului au participat 10 058 persoane din 36 de localități, (63,18% - femei și 26,29 % - bărbați).</p> <p>2) Săptămâna Europeană a Sportului (dispoziția ANSP nr.213 din 28.09.2025) a inclus următoarele acțiuni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organizarea și desfășurarea evenimentului național organizat de MEC „#BeActive Aschools Wake Up Gymnastics”, care au cooptat simultan într-o sesiune de exerciții fizice colaboratori din mai multe instituții de educație și angajați ai Autorităților Publice Centrale; - Promovarea și distribuirea materialelor informative în instituții medicale, de educație, rețele sociale și platforme media; - Organizarea și desfășurarea acțiunilor de promovarea unui mod de viață activ și sănătos, inclusiv: seminare, lecții publice, ședințe informative, discuții publice și individuale despre beneficiile pentru sănătate a practicării sportului și exercițiilor fizice regulate; - Mediatizarea mesajelor, materialelor informative pe paginile instituționale și a partenerilor locali, rețele sociale, etc.; - Organizarea și desfășurarea acțiunilor în comunitate: competiții sportive, promenade, ciclism, activități fizice în aer liber, etc. pentru promovarea unui mod de viață sănătos și activ, etc.
2.1.8	Participarea în procesul de pilotare și evaluare a programelor/ disciplinelor obligatorii care includ unități de conținut/module/subiecte de educație pentru sănătate în școli (de exemplu: Biologie,	2023-2027	MEC; MS	1500,0	<p>Realizat</p> <p>Anul de studii 2025-2026 continuă direcția strategică privind asigurarea calității învățământului general și necesitatea abordării transdisciplinare a conținuturilor în aspecte ce țin de sănătate.</p> <p>În învățământul general, a continuat implementarea de curriculumuri obligatorii la disciplinele școlare, prin care sunt valorificate comportamentele care promovează un stil de viață sănătos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - curriculumul dezvoltat la disciplina școlară <i>Dezvoltare personală</i> cu

<p>Dezvoltare personală) și abordează într-un mod complex și trans-disciplinar aspectele legate de sănătate</p>				<p>unitatea de conținut <i>Modul de viață sănătos</i>, în clasele I-XII;</p> <ul style="list-style-type: none"> - disciplina <i>Educație fizică</i>, în clasele I-XII, cu 5 module obligatorii orientate spre dezvoltarea la elevi a unui set de competențe pentru dezvoltarea fizică armonioasă; - disciplina <i>Biologie</i>, în clasele VI-IX cu unitatea de conținut <i>Organismul uman și sănătatea</i>; - disciplina <i>Chimie</i>, în clasele VII-XII cu studierea diferitor conținuturi cu tangență la modul sănătos de viață și riscurile pentru organism, la acțiunea tutunului. <p>Disciplinele opționale reprezintă componenta flexibilă a Planului-cadru de învățământ, care contribuie la dezvoltarea unor competențe transversale. Unul dintre domeniile prioritare de structurare a disciplinelor opționale prin care este promovat modul sănătos de viață în rândul elevilor din clasele V-XII este disciplina opțională <i>Educație pentru sănătate</i>.</p> <p>În învățământul profesional tehnic, promovarea modului sănătos de viață în rândul elevilor/ studenților se realizează prin implementarea disciplinei „Decizii pentru un mod sănătos de viață” pentru elevii anului I (pentru elevii din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar - opțional și pentru elevii din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar - obligatoriu). Prin prisma disciplinei menționate, cadrele didactice pun accent pe formarea competențelor la elevi ce țin de reducerea riscurilor de sănătate pentru sine și pentru cei din jur și analiza consecințelor diferitor opțiuni comportamentale în situații de risc pentru sănătate. Disciplina este predată în baza documentelor curriculare: Curriculum, Ghidul pentru profesori și Caietul de lucru al elevului.</p> <p>În învățământul superior, în conformitate cu <i>Planul-cadru pentru studii superioare</i>, cu statut opțional, planurile de învățământ ale tuturor specialităților la ciclul I - licență includ un curs separat „Modul sănătos de viață” care în structura Curriculumului conține unități de curs de specialitate/ module – (<i>Securitatea muncii, Protecția civilă, Egalitatea de gen, Protecția familiei etc.</i>) și subiecte privind modul sănătos de viață și riscurile pentru sănătate, inclusiv a consumului de tutun (1-2 credite de studii).</p>
---	--	--	--	--

Obiectiv specific 2.2. Consolidarea eforturilor intersectoriale pentru a asigura reducerea cu 3 puncte procentuale (p.p.) a prevalenței consumului de tutun în rândul adolescenților (de la 16,3 % în anul 2019 la 13,3 % în anul 2027) și al adulților (de la 29,9 % în anul 2021 la 26,9% în anul 2027)

2.2.1	Alinierea legislației naționale în conformitate cu cerințele Convenției Cadru privind Controlul Tutunului și legislația UE.	2023-2027	MS; ANSP; ministerele de resort în colaborare cu ONG-uri	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>În anul 2025, un progres important în domeniul controlului tutunului a fost adoptarea de către Parlamentul Republicii Moldova a Legii nr. 125/2025 pentru modificarea unor acte normative (controlul tutunului), care a adus modificări substanțiale Legii nr. 278/2007 privind controlul tutunului, cu scopul de a alinia legislația națională la standardele Uniunii Europene și de a proteja sănătatea publică. Legea modificată privind controlul tutunului a transpus prevederile Directivei 2014/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre în ceea ce privește fabricarea, prezentarea și vânzarea produselor din tutun și a produselor conexe și de abrogare a Directivei 2001/37/CE, a Directivei delegată a Comisiei (UE) 2022/2100 privind retragerea anumitor scutiri în ceea ce privește produsele din tutun încălzit, precum și Recomandarea Consiliului din 3 decembrie 2024 privind mediile fără fum de tutun și fără aerosoli, care înlocuiește Recomandarea 2009/C 296/02 a Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 474 din 12.12.2024, CELEX: 32024H07425.</p> <p>https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149138&lang=ro</p> <p>Au fost elaborate modificările la Hotărârea Guvernului nr. 1065/2016 pentru aprobarea regulamentelor sanitare privind produsele din tutun și produsele conexe în conformitate cu Decizia de Punere în Aplicare 2016/787 a Comisiei Europene (UE) din 18 mai 2016 „Privind stabilirea unei liste prioritare consolidate a aditivilor în conținutul țigaretelor și în tutunul pentru rulare care fac obiectul unor obligații de raportare”. Setul de documente aferente Proiectului HG cu nr.499/2025, a fost supus avizării și expertizării și remis Guvernului pentru aprobare.</p> <p>A fost elaborat și aprobat prin Hotărîre de Guvern nr. 544 din 26 august 2025, Standardele tehnice pentru mecanismul de reumplere al țigaretelor electronice pentru a transpune Decizia de Punere în</p>
-------	---	-----------	--	--------------------------------------	---

					<p>Aplicare (UE) 2016/586 a Comisiei din 14 aprilie 2016 privind standardele tehnice pentru mecanismul de reumplere al țigaretelor electronice.</p> <p>Elaborat și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 247/2025 privind instituirea și operarea sistemului național de trasabilitate a produselor din tutun fabricate sau importate pe teritoriul Republicii Moldova și desemnarea autorității naționale pentru gestionarea sistemului național de trasabilitate. Regulamentul tehnic aprobat transpune parțial Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/574 al Comisiei din 15.12.2017 privind standardele tehnice pentru instituirea și operarea unui sistem de trasabilitate pentru produsele din tutun, publicat în Jurnalul Oficial al UE L 96/7 din 16.04.2018, așa cum a fost modificat ultima oară prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/448 al Comisiei din 01.03.2023, CELEX: 32018R0574; art. 15 din Directiva 2014/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre în ceea ce privește fabricarea, prezentarea și vânzarea produselor din tutun și a produselor conexe și de abrogare a Directivei 2001/37/CE, așa cum a fost modificată ultima oară prin Directiva delegată 2014/109/UE a Comisiei din 10 octombrie 2014, CELEX: 02014L0040-20231023. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148783&lang=ro</p> <p>A fost elaborat și promovat proiectul Hotărârii de Guvern pentru aprobarea Regulamentului cu privire la elementele principale ale contractelor de stocare de date care urmează să fie încheiate ca parte a unui sistem de trasabilitate pentru produse din tutun, (nr. unic 788/MF/2025)</p>
2.2.2	Realizarea activităților de reducere a consumului de tutun și a expunerii la fum, conform actelor legislative și normative în vigoare în domeniul controlului tutunului.	2023-2027	MS; ANSP; ministerele de resort	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>Printre principalele activități realizate în 2025 se numără:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Activitățile de fortificare a cadrului legislativ și normative în domeniul și alinierea la acquis-ul comunitar. - Instituirea unui sistem național de trasabilitate (coduri de identificare pe fiecare pachet) pentru a combate comerțul ilicit în

				<p>baza HG nr. 247/2025, (aprilie 2025). Serviciul Vamal va gestiona sistemul, iar Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe va genera și emite marcajele. Ministerul Finanțelor va fi responsabil de stocarea datelor.</p> <p>https://mf.gov.md/ro/content/un-sistem-na%C8%9Bional-de-trasabilitate-al-produselor-din-tutun-va-fi-instituit-%C3%AEn-republica#:~:text=29%20aprilie%202025%2C%20Chi%C8%99in%C4%83u%20%E2%80%93%20%C3%8En%20Republica,de%20Guvern%20cu%20privire%20la%20instituirea%20%C8%99i</p> <ul style="list-style-type: none"> - Activitățile comune de control în respectarea prevederilor legale în domeniul controlului tutunului între ANSP și IGP, conform ordinului comun 243/103 din 22 mai 2025 ”Cu privire la organizarea și desfășurarea acțiunilor intersectoriale de prevenire în domeniul controlului tutunului”. Raportarea se efectuează lunar conform dispoziției ANSP nr.118 din 2 iunie 2023. - Începând cu 1 ianuarie 2025, prețurile la țigări și produse conexe au crescut ca urmare a aplicării noilor cote de accize, cu scopul de a atinge pragul de 90 euro/1000 țigări conform angajamentelor UE. - Începând cu decembrie 2025, companiile sunt obligate să ia măsuri suplimentare pentru a proteja nefumătorii de expunerea la fumul de tutun la locul de muncă. - Examinarea de către ANSP a dosarelor prezentate de agenții economici care produc și/sau importă tutun și/sau produse din tutun, produse conexe, dispozitive și accesorii de utilizare, reîncărcare sau încălzire în baza cererilor depuse pentru coordonarea avertismentelor de sănătate și informației de etichetare a produselor din tutun, a tutunului destinat rulării în țigarete și a produselor conexe, pentru notificarea a orice produs nou din tutun, produs din tutun cu compoziția modificată sau produs conex pe care intenționează să îl plaseze pe piață și pentru avizarea sanitară a produselor din tutun și conexe pentru plasarea pe piața Republicii Moldova. Conform raportului ANSP, au fost examinate 178 dosare prezentate de către 25 agenți economici care produc și/sau importă tutun și/sau produse din tutun, produse conexe, dispozitive și accesorii de utilizare,
--	--	--	--	--

				<p>reîncărcare sau încălzire, cu privire la coordonarea avertismentelor de sănătate și informației de etichetare, la notificarea și avizarea produselor din tutun și conexe. Respectiv, eliberate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 76 scrisori de confirmarea avertismentelor de sănătate și informației de etichetare pentru 100 mărci comerciale ale 1487 denumiri de produse din tutun și conexe; - 73 scrisori de acceptare a notificării și 4 refuzuri pentru neconformitate, pentru 55 mărci comerciale ale 949 denumiri de produse din tutun și conexe; - 138 avize sanitare în temeiul cererilor depuse de 20 agenți economici importatori/producători pentru 183 mărci comerciale ale 1505 denumiri de produse din tutun și conexe <p>Referitor la activitățile de reducerea consumului de tutun și a expunerii la fumul de tutun, la nivel teritorial, au fost realizate diverse activități desfășurate în școli, universități, centre de sănătate și comunități, conform raportului statistic de ramură „Darea de seamă privind promovarea sănătății și educație pentru sănătate” (formularul 50-săn) în anul 2024, în țară au fost elaborate și editate peste 241 de materiale informative și educaționale în domeniul controlului tutunului, datele pentru anul 2025 sunt în procesare.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Agenția Națională pentru Sănătate Publică a intensificat verificările în unitățile comerciale și spațiile publice pentru a asigura respectarea interdicțiilor de publicitate și fumat. - Academia de Științe a Moldovei, USMF „Nicolae Testemițanu” în colaborare cu OMS am desfășurat analiza epidemiologică a afecțiunilor cauzate de consumul de tutun. Informati 40 studenți (4 decembrie 2025). - Lansarea unei noi etape a proiectului „Viitorul fără fumat”, desfășurată de Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate sub genericul NEXT STEP. Campania a extins aria de acoperire, în școlile din 12 raioane (Soroca, Edineț, Drochia, Glodeni, Strășeni, Telenești, Orhei, Ungheni, Anenii Noi, Căușeni, Hâncești și Leova) și din municipiul Chișinău, și a continuat instruirea cadrelor didactice și a specialiștilor care lucrează cu tinerii pentru promovarea unui stil de viață sănătos, fără produse din tutun și nicotină. Activitățile sau
--	--	--	--	---

					<p>desfășurat în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, ANSP și susținute financiar de Compania Națională de Asigurări în Medicină din Fondul Măsurilor de Profilaxie.</p> <p>https://pas.md/ru/PAS/News/Details/252</p> <ul style="list-style-type: none"> - Desfășurarea a 3 ateliere de instruire cu specialiștii în BNT și promovarea sănătății și inspectorii ANSP privind consolidarea și uniformizarea aplicării prevederilor cadrului național în domeniul controlului tutunului. Aceste ateliere fac parte din seria de instruirii organizate cu sprijinul Proiectului Moldova-35-02, finanțat de Vital Strategies în cadrul Inițiativei Bloomberg pentru reducerea consumului de tutun (decembrie 2025). Au fost instruiți 105 persoane. - Organizarea activităților de comunicare și educație în cadrul Zilei mondiale fără tutun (31 mai 2025): sub sloganul „Produse strălucitoare. Intenții întunecate.”, au fost organizate evenimente în Chișinău și la nivel național pentru a avertiza tinerii despre riscul de manipulare a industriei tutunului. În cadrul Zilei naționale de renunțare la fumat (20 noiembrie 2025): s-au desfășurat campanii de informare în raioane, punând accent pe beneficiile imediate ale renunțării la fumat și pe serviciile de consiliere disponibile.
2.2.3	Implementarea programului de screening al consumului de tutun în instituții de asistență medicală primară conform prevederilor PEN nr. 2.	2023-2027	MS; ANSP; USMF „Nicolae Testemițanu”	350,0	<p>Realizat</p> <p>În anul 2025, implementarea programului de screening al consumului de tutun în asistența medicală primară din Republica Moldova s-a concentrat pe îmbunătățirea implementării protocoalelor PEN nr. 2 prin instruirea personalului și integrarea consilierii antifumat în vizitele de rutină. Astfel, Protocolul PEN nr. 2 a fost utilizat de către medicii de familie pentru identificarea activă a fumătorilor. Pacienții depistați pozitiv la consumul de tutun au primit: Consiliere scurtă pentru evaluarea gradului de dependență și recomandări pentru renunțare; Monitorizare integrată cu evaluarea riscului cardiovascular total, având în vedere că fumatul este un factor determinant major în scorul de risc calculat conform PEN.</p> <p>De asemenea, principalele acțiuni realizate sau axat pe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Consolidarea capacităților profesionale a 34 de formatori

					<p>raionali în tematica protocoalelor PEN 1 și PEN 2 (iunie 2025).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Instruirea masivă a cadrelor medicale: În perioada iulie – octombrie 2025, peste 740 de medici de familie și asistenți medicali din 15 raioane au participat la ateliere de formare la locul de muncă pentru aplicarea protocoalelor PEN nr. 1 și nr. 2. Realizate 31 ateliere de formare, instruiți 181 de medici de familie și 523 de asistenți medicali din 15 raioane; - Instituționalizarea pachetului de instruire pe protocoale PEN 1 și PEN 2 ca module de Formare în Educație Medicală Continuă (EMC) pentru medici de familie și AMG.
<p>Obiectivul specific 2.3. Consolidarea măsurilor durabile și adecvate din punct de vedere cultural care vizează consumul de alcool pentru a asigura reducerea cu 5 p.p. (de la 63,2 % în anul 2021 la 58,2 % în anul 2027) a consumului de alcool în populație</p>					
2.3.1	<p>Participarea la modificarea și completarea cadrului legislativ în domeniul de control al alcoolului:</p> <p>1) Modificări la Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate referitor la reglementarea publicității băuturilor alcoolice.</p>	2023-2024	MAIA; MF; MS	În limitele bugetelor instituționale	<p>Parțial realizat</p> <p>În contextul Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, în derulare continuă este perfectarea cadrului legislativ și normativ în domeniul controlului alcoolului și trantuperea la acquis-ul comunitar. În acest sens, printre principalele activități realizate în 2025 se numără:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aprobarea unor modificări la Legea nr. 1100/2000 prin Legea 227/2025 pentru modificarea unor acte normative (optimizarea proceselor de obținere a actelor permissive) privind licențierea și încetarea valabilității licenței, utilizarea Registrului utilajului tehnologic principal, menținut de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și care este parte integrantă a Sistemului informațional integrat „e-ANSA”, în vigoare din 2026. - Aprobarea modificărilor la Legea nr. 1100/2000 privind fabricarea și circulația alcoolului etilic și producției alcoolice prin Hotărârea Guvernului nr. 232/2025, cu introducerea regulilor mai stricte pentru producători, inclusiv evidența strictă prin sisteme de măsurare și control dotate cu memorie fiscal și obligativitatea declarațiilor de fabricare și circulație a alcoolului, depuse până la 15 ianuarie a fiecărui an în format electronic. - Au intrat în vigoare modificările la Legea 1100/2000 aprobate prin Legea nr. 25/2025, prin care Controlul de stat în domeniul

					<p>fabricării și circulației alcoolului etilic, a distilatelor de origine agricolă și a producției alcoolice este efectuat în conformitate cu prevederile Legii nr.131/2012 privind controlul de stat.</p> <p>- Guvernul a aprobat Hotărârea 455/2025 din 16.07.2025 cu privire la modificarea Regulamentului privind definirea, descrierea, prezentarea și etichetarea băuturilor ce conțin alcool, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 589/2023. Prezenta hotărâre transpune parțial Regulamentul (UE) 2019/787 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2019 privind definirea, descrierea, prezentarea și etichetarea băuturilor spirtoase, utilizarea denumirilor băuturilor spirtoase în prezentarea și etichetarea altor produse alimentare, protecția indicațiilor geografice ale băuturilor spirtoase, utilizarea alcoolului etilic și a distilatelor de origine agricolă în băuturile alcoolice, și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 110/2008, CELEX: 32019R0787, așa cum a fost modificat ultima oară prin Regulamentul (UE) 2024/1143 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 aprilie 2024. HG a stabilit cerințe riguroase pentru descrierea, prezentarea și etichetarea băuturilor spirtoase pentru a asigura informarea corectă a consumatorului.</p> <p>- Guvernul a aprobat Hotărârea nr. 414/2025 cu privire la aprobarea Regulamentului privind stabilirea metodelor de referință pentru analiza băuturilor spirtoase care transpune parțial Regulamentul (CE) nr. 2870/2000 al Comisiei din 19 decembrie 2000 de stabilire a metodelor comunitare de referință pentru analiza băuturilor spirtoase, CELEX: 32000R2870.</p>
2.3.2	Participarea la avizarea modificării Hotărârii de Guvern nr. 296/2009 (autor MAI) privind stabilirea pragului de alcoolemie la 0% în sânge și în aerul expirat pentru conducătorii auto tineri, începători și șoferii profesioniști.	2023-2024	MAI; MS	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>Hotărârea Guvernului nr. 296/2009 a fost modificată substanțial în anul 2024 (prin HG nr. 515/2024 cu privire la modificarea și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului (privind testarea antidrug)), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144330&lang=ro, cu implementarea și consolidarea prin ajustări tehnice în 2025 https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/15495. Principalele schimbări care vizează aplicarea regulamentului în 2025 au fost:</p>

					<ul style="list-style-type: none"> - Noile praguri de alcoolemie: care vizează limitele legale pentru definirea stării de ebrietate, ajustate pentru a înăspri sancțiunile: <ul style="list-style-type: none"> ✓ ebrietate minimă: 0,3 g/l – 0,7 g/l în sânge (sau 0,15 – 0,35 mg/l în aerul expirat), ✓ ebrietate avansată: Peste 0,7 g/l în sânge (sau peste 0,35 mg/l în aerul expirat). Această scădere a pragului pentru "stare avansată" (anterior 1,0 g/l) atrage răspunderea penală mult mai rapid. - Digitalizarea și Monitorizarea: au fost integrate sisteme de raportare automată a rezultatelor testării alcoolscopice. Aprobate Standarde noi de măsurare legală pentru analizoarele de tip Dräger omologate conform noilor norme din 2025. <ul style="list-style-type: none"> - Prin Decizia Curții Constituționale din 10 aprilie 2025 s-a confirmat constituționalitatea modalităților de testare, eliminând ambiguitățile legislative privind utilizarea probelor de aer expirat față de cele de sânge. https://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=decizii&docid=1724 <p>În 2025, MAI continuă să aplice sancțiuni mai aspre pentru conducerea sub influența alcoolului (până la 150.000 lei), concomitent, cu o ajustare a concentrațiilor de alcool pentru definirea stării de ebrietate. Iar orice valoare peste 0,00 mg/l în aerul expirat pentru categoriile specifice de conducători auto (conducătorii auto începători (< 2 ani), tineri, șoferii profesioniști de pasageri sau de mărfuri periculoase/ agabaritice) este considerată contravenție sau infracțiune severă.</p>
2.3.3	Elaborarea documentului de politici de evidențe pentru creșterea graduală a taxelor la producția alcoolică în vederea reducerii accesibilității și prevenirea consumului nociv de alcool.	2023-2027	MS; MAIA; MF; MDED	150,0	<p>Realizat</p> <p>Prin Legea nr. 212/2023 pentru modificarea unor acte normative în domeniul politicii bugetar-fiscale a fost stabilit, pentru o perioadă de 3 ani, calendarul cotelor de accize aplicabile produselor accizabile. Întrucât nivelul accizelor la băuturile alcoolice a atins pragul minim prevăzut de directivele Uniunii Europene, aceste cote nu au fost modificate.</p>

2.3.4	Monitorizarea supravegherii respectării legislației privind comercializarea, publicitatea și consumul băuturilor alcoolice în locurile publice, la locurile de muncă, în instituțiile de învățământ, medico-sanitare, de întremare a sănătății etc. (cu excepția obiectivelor de alimentație publică).	Anual	MAI; ANSA; MS în colaborare cu autoritățile administrației publice locale	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>În anul 2025, au continuat acțiuni coordonate între Inspectoratul General al Poliției (IGP), Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP) și autoritățile locale, în monitorizarea și supravegherea respectării legislației privind alcoolul (Legea nr. 1100/2000). Principalele direcții de monitorizare au inclus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Respectarea și menținerea interdicției totale de comercializare și consum al băuturilor alcoolice în instituțiile de învățământ de toate gradele, medico-sanitare și de întremare a sănătății și pe teritoriul acestora, pe terenurile de sport și de joacă pentru copii. - Monitorizarea respectării interdicției de vânzare a băuturilor alcoolice (cu tărie mai mare de 15% vol.) în unitățile comerciale între orele 22:00 și 08:00 de IGP. - S-a monitorizat interdicția comercializării alcoolului la o distanță mai mică de 200 de metri de instituțiile de învățământ și medicale în timpul evenimentelor publice. - Consiliul Audiovizualului a monitorizat respectarea interdicțiilor de publicitate pentru băuturile alcoolice, cu un accent pe mediul online și rețelele sociale. <p>Concomitent, în cadrul operațiunilor „Cascada” și „Nopti Albe”, IGP a intensificat patrularea în parcuri și zone de agrement pentru a descuraja consumul de alcool în locuri neautorizate.</p> <p>La 25 aprilie 2025, în cadrul Inspectoratului național de securitate publică a fost organizată și desfășurată o activitate instructiv-educativă pe domeniul siguranței rutiere, cu implicarea Centrului mobil de prevenire și informare al Poliției în colaborare cu angajații Plutonului de cavalerie a SAOP a DP „Centru” a Inspectoratului național de securitate publică, la care au participat 20 de copii ai Organizației Internaționale pentru Migrație.</p>
2.3.5	Dezvoltarea capacităților resurselor umane din asistența medicală primară privind prevenirea și supravegherea tulburărilor alcoolice fetale.	2024-2025	MS USMF „Nicolae Testemitanu”	100,0	<p>Realizat</p> <p>Pe parcursul anului 2025 s-au desfășurat 10 atelierele de lucru cu tema „Oportunități în profilaxia tulburărilor alcoolice fetale (STAF)”, organizate de Asociația Medicilor de Familie din Republica Moldova, în colaborare cu USMF „Nicolae Testemitanu”, AO „Progres prin Alternativă” și cu suportul UNICEF, în incinta IMSP AMT Râșcani,</p>

					<p>mun. Chișinău (Ordinul Ministerului Sănătății nr. 1034 din 17.11.2025).</p> <p>Evenimentul a fost destinat medicilor de familie, asistenților medicali, moașelor, psihologilor și asistenților sociali, având drept scop consolidarea capacităților profesionale în domeniul prevenirii tulburărilor alcoolice fetale. Agenda atelierului a inclus informațiile teoretice cu exemple practice și activități interactive, expuneri științifice privind tulburările din spectrul alcoolismului fetal, cu accent pe impactul consumului de alcool în sarcină. Modulul dedicat comunicării eficiente și consilierii motivaționale a oferit participanților instrumente și tehnici practice utilizabile în activitatea curentă din asistența medicală primară și comunitate. Au fost instruite 200 pe persoane.</p> <p>De asemenea, în perioada de referință, a fost actualizat și aprobat prin Ordinul MS nr.1162 din 12.12.2025 Protocolul clinic național-20 „Tulburări mintale și comportamentale datorate consumului de alcool”, ediția II, care include cerințe privind screeningul la gravide pentru prevenirea dezvoltării sindromului alcoolic fetal.</p> <p>https://ms.gov.md/wp-content/uploads/2025/12/PCN-20-Tulburari-mintale-si-de-comportament-datorate-utilizarii-alcoolului-editia-V-aprobat-prin-Ordinul-MS-nr.1162-din-12.12.2025-.pdf</p>
Obiectiv specific 2.4. Promovarea activității fizice la toate vârstele pentru a asigura reducerea cu 5% a prevalenței activității fizice insuficiente					
2.4.1	Organizarea evenimentelor de promovare a activității fizice și sportului pentru susținerea inițiativelor de „activitate fizică pentru toți”(conform Calendarului acțiunilor sportive naționale și internaționale) și monitorizarea lor, inclusiv: - starturi vesele pentru toată familia; - competiții sportive pentru	2023-2027	MEC; MC MS; CNAM în colaborare cu APL; MAI	1250,0	<p>Realizat</p> <p>Promovarea activității fizice și a sportului se încadrează în lista priorităților stabilite de către autoritățile publice centrale (MEC, MAI, MC) pentru anul 2025, cu scopul de a contribui la îmbunătățirea bunăstării fizice personale și sociale. Pe parcursul anului 2025, în conformitate cu Calendarul acțiunilor sportive naționale și internaționale, au fost organizate și desfășurate - 24 evenimente sportive:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Festivalul Național al Jocurilor de Mișcare în memoria lui A. Ghimp, edițiile a VIII-a și a IX-a (luna ianuarie). Competițiile contribuie la popularizarea jocurilor de mișcare și promovarea modului sănătos de viață în rândul copiilor, precum și stimularea motivației de a practica activități

	<p>persoanele cu nevoi speciale;</p> <ul style="list-style-type: none"> - marșuri turistice pentru promovarea mersului pe jos, etc. - grupul public pentru promovarea sănătății în toate localitățile care sunt în competiție pentru denumirea ”orașe/comunități sănătoase” 			<p>sportive cu caracter activ;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Campionatul Național „<i>Liga Preuniversitară de Volei, Baschet și Mini-fotbal</i>” (anual, lunile februarie-mai). Campionatul are drept scop popularizarea practicării voleiului, baschetului și fotbalului, promovarea modului sănătos de viață în rândul copiilor, precum și stimularea activităților extrașcolare în instituțiile de învățământ general; 3. Concursul Național militar-sportiv patriotic „<i>Cupa Eroilor</i>”, ediția a XVII-a consacrat Eroilor căzuți în războiul pentru apărarea integrității teritoriale și Independenței Republicii Moldova (anual, luna februarie), desfășurat în or. Bălți; 4. Competiții cu caracter educativ, patriotic și comunitar pentru marcarea Zilei Memoriei și Recunoștinței, ediția 2025, dedicată comemorării eroilor căzuți în conflictul armat din anul 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, a victimelor conflictului și a veteranilor, au fost organizate o serie de competiții de către instituțiile MAI; 5. Festivalul Național la probe de sport (Baschet, Volei, Rugby, Handbal) (anual, luna aprilie). Competițiile organizate au scopul de a susține tinerele talente și de a promova modul sănătos de viață; 6. Activități fizice cu genericul: „Educația mea mă face erou”, destinată promovării unui stil de viață activ și sănătos, consolidării relațiilor familie-instituție și încurajării participării copiilor și adulților la activități fizice recreative, organizate de Inspectoratul național de securitate publică (24.04.2025). 7. Ziua Mondială a Mișcării pentru Sănătate, cu genericul „Mișcarea ne unește – Pași comuni pentru o viață sănătoasă”, au fost organizate diferite activități integrate cu Centrul Național de Medicină Sportivă „Atletmed”, Departamentul Medicină Preventivă din cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” și Agenția Națională pentru Sănătate Publică (10 Mai) 8. „Cupa Memoriei 1986” la fotbal, ediția a XI-a, organizată în parteneriat cu AO „Uniunea Cernobîl din Republica Moldova” competiție pentru a comemora victimele catastrofei de la Cernobîl (anual, luna mai-iunie);
--	---	--	--	--

					<p>9. Evenimentul sportiv Rubicon - un ultramaraton fără egal în lume, care s-a desfășurat pe cursa București-Chișinău. De asemenea, 13 angajați ai Brigăzii de poliție cu destinație specială „Fulger” au participat la evenimentul sportiv „Rubicon”, ediția 2025, pe traseul mun. Cahul – mun. Chișinău.</p> <p>10. Festivalul Național „<i>Familia Sportivă</i>” (anual, luna mai) este organizat de Centrul Republican pentru Copii și Tineret ARTICO și au scopul de promovare și cultivare a unui mod sănătos de viață în familie și societate, precum și de conștientizare a importanței exercițiilor fizice asupra stării de sănătate;</p> <p>11. Festivalul Internațional al Jocurilor de Mișcare (U-18, anual, luna mai). Scopul evenimentului este formarea deprinderilor de a practica sistematic exercițiile fizice, popularizarea modului sănătos de viață și dezvoltarea sportului școlar;</p> <p>12. <i>Festivalul Olimpic Fest</i>, sărbătoarea sportului pentru toți se desfășoară în a treia zi de sâmbătă a lunii mai și consemnează Ziua Sportivului și a Mișcării Olimpice;</p> <p>13. Turneul sportiv „<i>MAY CUP MOLDOVA 40+</i>”, dedicat veteranilor și actualilor angajați ai structurilor de forță ale Republicii Moldova. La 04.05.2025, în satul Hrușova (ATV Parc), raionul Criuleni, a fost organizat și desfășurat maratonul „Running Police”, cu participarea a 158 de angajați din subdiviziunile Poliției.</p> <p>14. Evenimentul social-sportiv: „<i>Legal Half-Marathon Chișinău</i>”, organizat de Uniunea Juriștilor din Moldova, Inspectoratul General al Poliției și Asociația Run Moldova, desfășurat pe Piața Marii Adunări Naționale (11.05.2025);</p> <p>15. Cu ocazia Zilei Internaționale a Copilului (01.06.2025) au fost organizate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Turneul Republican de mini-fotbal „<i>Guguță</i>”, ediția a XX-a, cu sloganul ”Fotbal pentru sănătate și pace!” (rezervat băieților cu vârsta 11-12 ani); - Turneul Republican de mini-fotbal „<i>Speranța</i>”, ediția a IX-a, (rezervat fetelor cu vârsta 11-13 ani). Turneul a avut ca scop popularizarea practicării fotbalului, promovarea modului sănătos de viață în rândul copiilor, precum și stimularea activităților extrașcolare
--	--	--	--	--	---

					<p>în instituțiile de învățământ general din țară. Este organizat anual, în patru etape la nivelele: local, raional, regional și republican;</p> <p>- „Starturi vesele pentru întreaga familie”, pentru familiile angajaților Poliției de Frontieră, pentru promovarea activității fizice și a stilului de viață sănătos și minimalizarea impactului serviciului cu nivel ridicat de stres asupra stării de sănătate a angajaților MAI.</p> <p>16. Ultramaratonul „Border Marathon”, ediția 2025, organizat de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, în zona de frontieră dintre localitățile Olănești și Palanca (12.06.2025).</p> <p>17. Spartachiada Națională Militar-Sportivă „Scutul Păcii”, ediția I, desfășurată la Complexul Sportiv „Moldova” din mun. Bălți</p> <p>18. „Săptămâna Europeană a Sportului” (organizată în perioada 30 septembrie - 5 octombrie), o inițiativă sportivă anuală a Comisiei Europene care promovează mișcarea, sportul și un stil de viață sănătos în întreaga Europă. Anul 2025 a marcat 10 ani de la inițierea programului și tema acestei ediții a fost „Sport pentru toți”, cu accent pe incluziune și eliminarea barierelor în practicarea activităților fizice. Această inițiativă a fost susținută prin activități care s-au desfășurat în școli și universitățile din republică, punând accent pe educarea tinerilor prin beneficiile sportului;</p> <p>19. Evenimentul de înot al anului – Masters 2025, organizat de SPORTER și desfășurat la Arena Chișinău.</p> <p>20. Capitala Sportului – set de competiții sportive, organizate în perioada iunie – decembrie 2025, la Călărași. Au fost desfășurate multiple evenimente sportive: competiții republicane la lupte, o etapă a competiției naționale la motocross, festivaluri și demonstrații sportive etc.;</p> <p>21. Campionatul Școlilor și Cluburilor Sportive, desfășurat în perioada aprilie-iunie 2025, care a întrunit peste 100 de școli și cluburi sportive din întreaga țară. Competiția, dedicată copiilor cu categoria de vârstă U13, a reunit elevi care au concurat la 12 discipline sportive: atletism, caiac-canoe, haltere, judo, lupte libere și lupte feminine, lupte greco-romane, lupta națională „Trânta”, box, tenis de masă, volei, baschet și înot;</p> <p>22. „Maratonul de Crăciun” (anual, luna decembrie), eveniment</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>care întrunește la cursa de alergări contingent de persoane de diverse vârste și are drept scop promovarea modului de viață sănătos.</p> <p>23. Ministerul Culturii prin intermediul Bibliotecii Naționale pentru Copii "Ion Creangă", a implementat proiectul transfrontalier „Împreună pentru sănătate!”, în cadrul căruia au fost organizate ateliere de promovare a activității fizice precum: „Ce este Traista cu sănătate?”; „Să alegem ce este mai sănătos”; „Fruite și legume pentru sănătatea mea”; „Mișcare pentru un stil de viață sănătos”. (750 participanți).</p> <p>24. În cadrul proiectului privind promovarea unui mod sănătos de viață „Comunitate informată – viață sănătoasă”, finanțat de CNAM, au fost organizate 10 evenimente în cadrul cărora au fost incluse activități sportive și lecții interactive demonstrative. La aceste evenimente au participat peste 1 600 de copii și adolescenți din raioanele Anenii-Noi, Călărași, Hîncești, Taraclia, Fălești, Cantemir, Ștefan Vodă, Glodeni, Basarabeasca și Rîșcani.</p>
2.4.2	Elaborarea și implementarea ghidului cu recomandări privind setul minim de practicare a activității fizică pentru menținerea sănătății, în îngrijirile medicale primare de rutină, pentru diferite categorii de populație.	2023-2024	MS; ANSP; USMF „N. Testemițanu”	200,0	<p>Realizat</p> <p>Pe parcursul anului de referință a fost elaborat și aprobat Ghidul metodologic. Sănătate prin mișcare: recomandări pentru promovarea activității fizice la orice vârstă. (extras proces-verbal nr.4 al ședinței Disciplinei de Igienă, DPM din 01.12.2025)</p>
2.4.3	Renovarea și construcția terenurilor sportive, terenurilor de joacă pentru copii în localitățile țării	2023-2027	MEC ADR În colaborare cu APL	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>Pe parcursul anului 2025 proiectele de infrastructură sportivă și de recreere au cunoscut o expansiune majoră în Republica Moldova, fiind susținute în principal prin Programul Național „Satul European” (ediția 2024-2025) și prin proiecte de asistență externă. Principalele realizări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prin intermediul Programului Național de dezvoltare locală „Satul European” (ediția a II-a), aprobat prin Hotărârea Guvernului 216/2024, au fost implementate proiecte de dezvoltare locală privind

					<p>construcția și reabilitarea a 33 de obiective de infrastructură sportivă (terenuri sportive, terenuri multifuncționale, săli de sport, terenuri fitness etc).</p> <p>- Agențiile de Dezvoltare Regională în colaborare cu autoritățile administrației publice locale au renovat și construit în localitățile țării:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 teren de sport (or. Ceadâr-Lunga); • 4 complexe sportive multifuncționale (or. Sîngerei - 2, or. Dondușeni – 1, or. Căușeni – 1); • 13 terenuri de joacă (or. Ceadâr-Lunga – 2, or. Sîngerei – 1, or. Comrat – 1, or. Căușeni – 9). <p>- La inițiativa Primăriei Chișinău, aproximativ 120 de terenuri de joacă moderne, conforme cu standardele europene de siguranță, au fost instalate în Chișinău și suburbiile sale pentru a asigura accesul copiilor la spații de recreere sigure și moderne.</p> <p>De asemenea, Ministerul Educației și Cercetării a informat, că prin Programul Național „<i>Satul European</i>”, au fost finanțate lucrările de construcție sau reabilitare pentru alte 8 complexe sportive (terenuri sportive, săli sport, terenuri multifuncționale etc.). Menționăm, că în anul 2024 au fost reabilitate 62 de complexe sportive.</p>
2.4.4	Monitorizarea activităților de mobilizare și facilitare a persoanelor vârstnice pentru activități de promovare a îmbătrânirii active și sănătoase conform Programului național privind îmbătrânirea activă și sănătoasă.	2023-2027	MMPS MS	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>În scopul asigurării integrării și participării sociale a persoanelor vârstnice pe parcursul anului 2025, au fost realizate următoarele activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Implementarea Programului național de granturi mici în domeniul îmbătrânirii active pentru ONG-uri, având ca beneficiari 1 922 de persoane vârstnice. - Organizarea Premiului Național pentru Vârstnici, în cadrul căruia au fost distinși 8 premiați. - Desfășurarea Programului „Universitatea pentru Vârsta a Treia”, realizat în parteneriat cu UNFPA Moldova, Ministerul Educației și Cercetării, Universitățile de Stat din Chișinău, Bălți și Cahul, Fundația Moldcell și AO CASMED – cu participarea a 207 seniori.

					<ul style="list-style-type: none"> - Implementarea Programului de Coeziune Socială pe ambele maluri ale Nistrului, în parteneriat cu UNFPA, în 10 localități, pentru promovarea îmbătrânirii active și digitalizării, instruirea 1 000 de persoane vârstnice în domeniul competențelor digitale. - Lansarea a 2 Centre Comunitare Intergeneraționale în Comrat și Dondușeni, în parteneriat cu UNFPA și Casmed, asigurând servicii pentru 200 de beneficiari. - Inițierea proiectului „Îmbunătățirea participării sociale a persoanelor în etate din Moldova”, implementat de HelpAge Moldova cu sprijinul financiar al Guvernului Federal al Germaniei (BMZ). În cadrul acestuia au fost create: Serviciul Social „Centrul Comunitar Costuleni”, Serviciul Social „Centrul Comunitar Bălășești”, Serviciul Social „Centrul Comunitar Sîngerei”, în total 150 de beneficiari. <p>În conformitate cu Programul național privind îmbătrânirea activă și sănătoasă pentru anii 2023–2027, structurile teritoriale de asistență socială au sprijinit implicarea activă a persoanelor vârstnice în activități comunitare axate pe participare socială, menținerea funcționalității și adoptarea unui stil de viață sănătos. Prin grupuri de suport, activități intergeneraționale și evenimente dedicate îmbătrânirii active, s-a contribuit la prevenirea izolării sociale și la consolidarea rețelelor locale de sprijin pentru persoanele în etate.</p> <p>De asemenea, Departamentul Medicină Preventivă, USMF „Nicolae Testemițanu”, a elaborat și aplicat un modul nou de instruire ”Sănătatea persoanelor în etate” pentru studenții programului de studii Sănătate publică (13 studenți instruiți).</p>
2.4.5	Dezvoltarea cadrului normativ privind infrastructura în localități cu asigurarea includerii pistelor pentru ciclism, a locurilor de joacă și de activitate fizică	2024-2025	MIDR MS	În limitele bugetelor instituționale	Realizat Întru dezvoltarea cadrului normativ privind infrastructura în localități dar și cu alinierea la <i>Noul cadru UE pentru mobilitate urbană</i> , la data de 15.12.2025 prin Ordinul ministrului infrastructurii și dezvoltării regionale nr. 203/2025 a fost aprobat documentul normativ CP D.02.42:2025 „Drumuri și poduri. Proiectarea Infrastructurii pentru transportul verde. Infrastructura pentru biciclete”.

Obiectiv specific 2.5. Promovarea unei alimentații sănătoase la toate vârstele pentru a asigura zero creștere la rata de obezitate și diabet					
2.5.1	Promovarea alăptării exclusive la sân prin: Armonizarea actelor legislative/normative naționale cu prevederile integrale a Codului internațional privind marketingul substituenților laptelui matern;	2024	MS CNAM AMP ANSP ANSA	250,0	<p>Parțial realizat</p> <p>Armonizarea HG nr. 179/2018 cu unele prevederi ale Codului Internațional privind marketingul substituenților laptelui matern prin HG nr. 600 din 17.09.2025 – pct 54¹ și 54² din Regulamentul sanitar privind compoziția și informarea pentru formulele de început și formulele de continuare și alimentația sugarilor și a copiilor de vârstă mica, anexa nr. 2 la HG nr. 179/2018.</p> <p><i>Acțiune planificată pentru trimestrul III a 2026:</i> Elaborare Ordin a MS privind aproarea Ghidului pentru specialiștii din domeniul sănătății cu privire la respectarea prevederilor Codului internațional privind marketingul substituenților laptelui matern</p>
	Elaborarea cadrului de monitorizare reglementară a substituenților de lapte matern	2023-2024			<p>Parțial realizat</p> <p>Organizarea atelierului de instruire „Implementarea și monitorizarea Codului Internațional de Marketing al substituenților laptelui matern” în perioada 27-31.10.2025 în baza Ordinului MS nr. 955 din 23.10.2025 și inițierea vizitelor de monitorizare în IMSP și în punctele de vânzare.</p> <p>Inițierea scrierii Raportului național privind respectarea codului internațional de marketing al substituenților de lapte matern și rezoluțiile ulterioare ale Adunării Mondiale a Sănătății în Republica Moldova, care reprezintă o continuitate a evaluării respectării codului internațional de marketing al substituenților de lapte matern și rezoluția ulterioară a Adunării Mondiale a Sănătății în Republica Moldova, realizat în 2015.</p>
	Evaluarea maternităților privind respectarea prevederilor în vigoare.	2023-2027			<p>Realizat</p> <p>Desfășurarea vizitelor de monitorizare a implementării Codului internațional de marketing al substituenților laptelui matern în 5 IMSP (centre perinatale, spitale de copii, departamente pediatrie) în perioada 18-30 decembrie 2025 în baza Dispoziției MS nr. 644-d din 16.12.2025.</p>

	Fortificarea capacităților medicilor și a asistentelor medicale în vederea promovării alăptării și a consilierii mamelor	2024-2027			<p>Realizat</p> <p>În anul 2025, pentru fortificarea capacităților personalului medical (medici și asistente medicale) în vederea promovării alăptării și consilierea mamelor s-au desfășurat mai multe activități, printre cele mai importante fiind:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Desfășurarea la Institutul Mamei și Copilului a atelierului de instruire „Implementarea și monitorizarea Codului Internațional de Marketing al substituenților laptelui matern” pentru experți și personal medical dedicat monitorizării și aplicării Codului Internațional, în perioada 27-31.10.2025 (temei Ordinul MS nr. 955 din 23.10.2025). - În cadrul ediției a șasea a Caravanei Alăptării (iulie 2025) s-au organizat sesiuni de instruire pentru specialiști în sănătate și nutriție, care vor oferi ulterior consiliere practică mamelor și gravidelor despre tehnici de atașare eficientă și formarea laptelui. https://ms.gov.md/comunicare/caravana-alaptarii-2025-editia-a-sasea-de-inceput-de-viata-sanatos-viitor-plin-de-speranta/ - În programele de formare continuă 2025, Ministerul Sănătății și USMF „Nicolae Testemițanu” au planificat cursuri specifice pentru medicii de familie și asistentele medicale, vizând identificarea timpurie a dificultăților de alăptare. https://educatiecontinua.usmf.md/ro/oferta-educationala-3. <p>Drept suport pentru specialiști a fost aprobat un nou Protocol Clinic Standardizat privind îngrijirile postnatale (Ordinul MS nr. 635 din 17.07.2025), care obligă personalul medical să asigure cel puțin trei consulturi postnatale axate pe asistență clinică și suport psiho-emoțional pentru alăptare.</p>
2.5.2	Armonizarea cadrului legislativ național la reglementările internaționale, inclusiv: Etichetarea produselor alimentare modificarea Legii nr. 279/2017 privind informarea consumatorului	2023-2024	MS Ministere de resort	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>În 2024 prin aprobarea HG nr. 84/2024 pentru aprobarea Metodologiei privind calcularea valorii energetice a produselor alimentare ambalate și a Regulamentului sanitar privind informarea consumatorului cu privire la substanțele prezente în produsele culinare nepreambalate care cauzează alergii sau intoleranțe. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142168&lang=ro</p>

cu privire la produsele alimentare				
Reglementarea conținutului de grăsimi trans prin modificarea Hotărârii Guvernului nr. 899/2017 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind adaosul de vitamine și minerale, precum și de anumite substanțe de alt tip în produsele alimentare	2023-2024			Realizat în anul 2023 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136532&lang=ro
Reglementarea conținutului de zahăr adăugat etc.;	2024-2025			Realizat Includerea în Ordinul comun al MS/MEC nr. 488/834 din 2025 cu privire la organizarea și asigurarea sănătății nutriționale a copiilor și elevilor din instituțiile de învățământ general a reglementărilor referitoare la cantitatea de zaharuri adăugate în produse (nu va depăși 5 % din necesarul energetic zilnic recomandat, pct. 12.4.1.) și a interzicerii consumului și a comercializării în instituțiile de învățământ general a alimentelor cu un conținut de peste 15 gr zaharuri/100 g produs (anexa nr. 5 la Ordin) https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148882&lang=ro
Taxarea băuturilor alcoolice și a băuturilor îndulcite prin transpunerea recomandărilor OMS;	2026-2027			Acțiunea dată este prevăzută pentru a fi implementată în anii 2026-2027.
Modificarea Codului fiscal nr. 1163/1997	2025-2026			Realizat Modificările din 2025 transformă Codul fiscal dintr-un instrument financiar într-unul de protecție socială și medicală (prin Legea nr. 187/2025). În cadrul politicii fiscale pentru 2025, s-a intervenit asupra Titlului III (TVA) pentru a asigura accesibilitatea alimentelor sănătoase: cu menținerea cotei reduse (8%) la lista produselor alimentare de bază (pâine, lapte, legume, fructe), pentru a compensa

					inflația și a încuraja consumul de produse proaspete în detrimentul celor ultra-procesate, și a Titlului IV (Accize). Guvernul a introdus accizarea băuturilor nealcoolice cu adaos de zahăr (codurile tarifare 2202). https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149755&lang=ro#
2.5.3	Participarea în grupurile de lucru intersectoriale pentru revizuirea practicilor și modificarea legislației privind: - majorarea taxelor la produsele alimentare cu conținut înalt de sare, zahăr și grăsimi saturate și la băuturi nealcoolice; - aplicarea stimulentei de creștere a producerii și plasării pe piață a fructelor și legumelor și de asigurare a accesibilității la ele a grupurilor vulnerabile din populație.	2023-2024	MAIA; Institutul Național de Cercetări Economice; MF; MS	50,0	Partial realizat Propunerea introducerii în proiectul de lege cu privire la organizațiile și asociațiile producătorilor și organizațiile interprofesionale în domeniul agroalimentar (număr unic 804/MAIA/2025) a prevederii „Organizațiile de producători din sectorul fructelor și a legumelor pot solicita asistență financiară suplimentară în condițiile art. 23, în special în cazul existenței contractelor de achiziții încheiate cu autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi sau al doilea sau cu instituțiile de învățământ general cu personalitate juridică pentru livrarea fructelor și a legumelor în instituțiile de învățământ general” (aviz Nr. 01-10/2-7694 din 03.11.2025 expediat în adresa MS).
2.5.4	Stabilirea țăintelor de consum redus și perfectarea cadrului normativ pentru alimentele cu conținut sporit de sare, zahar, grăsimi trans și calorii.	2023-2025	MS/ANSP; MAIA/ANSA; MEC; MJ; MA; MMPS	În limitele bugetelor instituționale	Realizat Țintele de consum redus de sare, zahăr și grăsimi în instituțiile de învățământ general au fost stabilite prin Ordinul comun MS/MEC nr. 488/834 din 2025: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148882&lang=ro
2.5.5	Adaptarea setului de recomandări ale OMS privind comercializarea alimentelor și băuturilor nealcoolice copiilor.	2023-2025	MS; MAIA/ANSA; MEC	300,0	Nerealizat Acțiunea „Elaborare Ordinului a MS privind aprobarea Ghidului privind setul de recomandări al OMS privind comercializarea alimentelor și băuturilor nealcoolice copiilor (inclusiv în instituțiile de învățământ general)” – a fost planificată pentru trimestrul II 2026 în planul de activitate al ANSP.

2.5.6	Elaborarea și implementarea Ghidului pentru operatorii din industria alimentară și alimentație publică pentru reducerea conținutului de zahăr în alimente.	2023-2025	ANSP; USMF „N. Testemițanu”; UTM/Tehnologia alimentare	300,0	Nerealizat Acțiunea „Elaborare Ordin a MS privind aprobarea Ghidului pentru operatorii din industria alimentară și alimentație publică pentru reducerea conținutului de zahăr în alimente” - planificată pentru trimestrul I 2026 în planul de activitate al ANSP.
2.5.7	Promovarea accesului pentru alimente sănătoase în alimentație finanțată de stat: - utilizarea universală a sării iodate și pâinii din făină fortificată cu fier și acid folic, în special în grupurile vulnerabile de populație (copii cu vârsta 6-12 ani, femei gravide și cele care alăptează);	2023-2027	MS; ANSA/ANSP; MEC; MMPS; importatori de sare; producători de făină CNAM; UTM/Tehnologia alimentației	1000,0	Realizat În cadrul proiectului „Comunitate informată – viață sănătoasă”, finanțat de CNAM, au fost organizate activități privind promovarea unui mod sănătos de viață, realizate sesiuni de informare cu scopul de a educa și încuraja tineretul să adopte obiceiuri sănătoase, prin jocuri, exerciții fizice și o alimentație sănătoasă. În scopul promovării principiilor alimentației sănătoase ANSA, anual, în cadrul Programului național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței produselor alimentare de origine nonanimală prelevează probe de sare iodată, din unitățile de comerț și din cadrul unităților de panificație pentru determinarea conținutului de iod. Astfel, în perioada 07.07.2025-30.09.2025, au fost prelevate la indicatorul - conținutul de iod: 35 de probe în sarea alimentară iodată folosită în unitățile de producere a produselor de panificație, 10 probe în sarea iodată expusă spre comercializare. Totodată, pe parcursul anului 2025, au fost prelevate 81 de loturi de sare iodată importate în Republica Moldova, din care 7 loturi neconforme (cantitate de 102,750 tone). În cadrul Programului de monitorizare conform Ordinului nr.267/2025, s-au prelevat 35 loturi, din care s-au depistat 3 loturi de sare alimentară cu conținut scăzut de iod, în cantitate de 380 kg, producător Egipt, folosită în unitățile de producere a produselor de panificație. Urmare a depistării neconformităților la sarea expusă spre comercializare s-au prescrip modificarea etichetei sau utilizarea acesteia ca „sare neiodată” cu mențiunea suplimentară: „Sare alimentară neiodată cu conținut de iod mai puțin de 10 mg/kg. A nu se utiliza la conservarea alimentelor. Acest produs nu previne tulburările prin deficit de iod”. De asemenea, au fost monitorizate 1169 școli și 1379 de instituții preșcolare, 206 brutării în care se utilizează sare iodată la 100%. Au

					<p>fost monitorizate 478 de școli care utilizează pâine din făină fortificată la 40,8% și 566 de instituții preșcolare care utilizează pâine din făină fortificată la 41%.</p> <p>Prevederile referitoare la utilizarea obligatorie a sării iodate și a cerințelor privind adăugarea fierului și a acidului folic în pâine și produsele de panificație a fost adăugată în Cerințele de calitate pentru produsele de panificație și pastele făinoase aprobate prin HG nr. 741/2025.</p>
	<p>Promovarea principiilor alimentației sănătoase în instituțiile publice, precum spitale, școli și case de bătrâni, pentru a permite furnizarea de mese cu conținut scăzut de sodiu, zahăr.</p>	<p>2023-2024</p>			<p>Realizat</p> <p>În anul 2025, Republica Moldova a trecut de la simple recomandări la o reglementare strictă a alimentației în instituțiile publice, punând accent pe calitatea nutrițională a meniurilor și pe controlul riguros al furnizorilor. Principalele realizări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Structurile teritoriale de asistență socială au sprijinit implementarea acțiunilor naționale orientate spre reducerea consumului de sare, zahăr și grăsimi trans, concomitent cu procesul de revizuire a cadrului normativ relevant. - Au fost promovate principiile nutriției sănătoase în instituțiile publice, în centrele pentru persoane vârstnice și persoane cu dizabilități, precum și în centrele pentru copii, pentru a asigura furnizarea unor meniuri cu conținut redus de sodiu și zahăr, în concordanță cu recomandările internaționale privind profilaxia nutrițională. - Direcția sănătatea publică și siguranța alimentelor, Inspectoratul Militar al Ministerului Apărării, a desfășurat Conferința științifico-practică dedicată Zilei Mondiale a Alimentației, cu tematică „Securitatea Alimentară în contextul securității regionale și naționale” (16.10.2025). - Au fost programate ore la modulul Nutriția și sănătatea și Promovarea sănătății pentru studenții programului de studii Medicină 1 și 2, Sănătate publică, Asistență medicală generală, Fiziokinetoterapie (250 studenți). - S-a desfășurat cursul de instruire „Imunizarea, comunicarea interpersonală în imunizare și nutriție pentru cadrele medicale din

					<p>instituțiile educaționale” în parteneriat cu UNICEF, în perioada aprilie-decembrie 2025, instruite 1738 cadre medicale din școli și grădinițe, din toate regiunile țării.</p> <ul style="list-style-type: none"> - S-au implementat activitățile din cadrul studiului „Evaluarea politicilor, intervențiilor și programelor de nutriție pentru preșcolari și elevi în Republica Moldova” în 34 școli și grădinițe din țară, cu suportul UNICEF. - Cu suportul UNICEF Moldova au fost organizate două sesiuni de instruire pentru implementarea Ordinului comun al MS/MEC nr. 488/834 din 2025 cu privire la organizarea și asigurarea sănătății nutriționale a copiilor și elevilor din instituțiile de învățământ general (27.11.25 la Chișinău și 02.12.25 la Bălți), în baza Ordinului ANSP nr. 260 din 18.11.2025.
2.5.8	Elaborarea și implementarea Regulamentului nou pentru alimentație și educație pentru nutriție în instituțiile preșcolare.	2023-2024	MS; ANSP; MEC	În limitele bugetelor instituționale	<p>Parțial realizat</p> <p>Prevederi privind educația nutrițională au fost adăugate în Regulamentul sanitar pentru instituțiile de educație timpurie aprobat prin HG nr. 1211/2016 prin HG 469/2024 (pct. 267¹ din Regulament).</p>
2.5.9	Dezvoltarea serviciului de consiliere nutrițională, inclusiv pentru nutriția la nou-născut, copil mic, adolescent, mamă, în cadrul asistenței medicale primare.	2023-2027	MS; instituțiile AMP	1250,0	<p>Parțial realizat</p> <p>Pe parcursul anului 2025 au continuat activitățile de îmbunătățire a cunoștințelor cadrelor medicale (medici de familie, asistenți medicali etc.) din cadrul AMP, cu privire la consilierea nutrițională, inclusiv nutriția nou-născutului, beneficiile alăptării, și nutriție a copilului de 0-3 ani, copilului mic, adolescentului, inclusiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Agenția Națională pentru Sănătate Publică a participat la exercițiul de cartografiere (mapping) a practicilor de alăptare la nivel național, în cadrul inițiativei regionale a Organizației Mondiale a Sănătății– „<i>Surveillance and Harmonization of Breastfeeding Indicators in the WHO European Region</i>”, coordonată de Biroul Regional OMS pentru Europa. S-au colectat și furnizat informații privind indicatorii de alăptare utilizați în Republica Moldova în ultimii 10 ani, inclusiv definiția indicatorilor, sursele de date, periodicitatea estimării, acoperirea teritorială și populația țintă. Procesul a vizat practici-cheie de alăptare, precum inițierea timpurie a alăptării, alăptarea exclusivă

					<p>în primele zile și până la vârsta de 6 luni, continuarea alăptării la 12–23 luni și alte practici relevante. Această activitatea a contribuit la consolidarea bazei de dovezi necesare pentru dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor de consiliere nutrițională, inclusiv pentru nutriția nou-născutului, copilului mic, adolescentului și mamei, în cadrul asistenței medicale primare. Rezultatele obținute sprijină armonizarea indicatorilor, identificarea lacunelor de date și fundamentarea intervențiilor de consiliere nutrițională bazate pe evidență.</p>
Obiectiv specific 2.6. Reducerea cu 10% a mortalității cauzate de poluarea aerului					
2.6.1	Elaborarea Metodologiei de evaluare a impactului poluării aerului asupra sănătății populației	2023-2024	MS; ANSP	100,0	<p>Parțial realizat</p> <p>A fost elaborată și înaintată pentru aprobare proiectul de ordin cu privire la evaluarea riscurilor pentru sănătate în relație cu factorii de mediu, cu evaluarea riscurilor asupra stării de sănătate a populației în relație cu factorii de mediu. Conform acestuia, instituțiile prestatoare de servicii medicale vor raporta către Agenția Națională pentru Sănătate Publică date privind cazurile noi de îmbolnăvire, criteriile de spitalizare, durata spitalizării și numărul de decese, în baza listei codurilor de boală (CIM-10) direct asociate calității aerului atmosferic și schimbărilor climatice, defalcate pe sexe și grupe de vârstă.</p> <p>Ulterior, prin aplicarea Metodologiei de evaluare a impactului poluării aerului asupra sănătății populației, aflată în proces de promovare pentru aprobare, aceste informații vor fi corelate cu datele privind calitatea aerului atmosferic, obținute din cadrul rețelei naționale de monitorizare.</p>
2.6.2	Evaluarea efectelor potențiale ale poluării aerului asupra sănătății, agravate de impactul schimbărilor climatice, în special asupra populațiilor vulnerabile	2023-2027	MS; ANSP; Agenția de Mediu	200,0	<p>Parțial realizat</p> <p>Agenția de Mediu reieșind din competențele stabilite, asigură monitorizarea calității aerului și furnizarea datelor oficiale necesare evaluării impactului poluării asupra sănătății populației, inclusiv în raport cu efectele schimbărilor climatice asupra grupurilor vulnerabile.</p>

					<p>Laboratorul pentru calitatea aerului (cu statut de direcție în cadrul direcției generale), parte integrantă a Laboratorului de referință (cu statut de direcție generală) al Agenției de Mediu, asigură prelevarea, analiza și validarea concentrațiilor poluanților reglementați — <i>PM₁₀</i>, <i>PM_{2.5}</i>, <i>SO₂</i>, <i>NO₂</i>, <i>O₃</i>, <i>CO</i>, <i>benzen</i> și <i>metale grele</i> — prin rețeaua națională de posturi staționare și automate.</p> <p>Măsurătorile se efectuează continuu în stațiile automate și periodic în punctele staționare, iar rezultatele sunt centralizate și publicate în <i>buletinele operative și rapoartele periodice</i>, în special în buletinele și hărțile zilnice privind calitatea aerului atmosferic pe anii 2023, 2024 și 2025, plasate pe pagina web a Agenției de Mediu, care poate fi accesată la linkul de mai jos: https://www.am.gov.md/ro/content/buletine-%C8%99i-har%C8%9Bi%C2%A0zilnice%C2%A0privind-calitatea-aerului-atmosferic</p> <p>Aceste date tehnice pot permite Ministerului Sănătății și Agenției Naționale pentru Sănătate Publică să elaboreze evaluări a efectelor potențiale ale poluării aerului asupra sănătății și planuri de intervenție, inclusiv programe de control al poluării aerului, planuri sectoriale de adaptare a sistemului de sănătate la schimbările climatice și reglementări privind calitatea aerului interior. Totodată, aceste date vor putea fi utilizate din momentul în care va fi instituită colectarea sistematică a informațiilor privind morbiditatea asociată direct poluării aerului atmosferic.</p>
2.6.3	Elaborarea Planului sectorial de adaptare a sistemului de sănătate la schimbările climatice	2025	MS; ANSP; Agenția de Mediu	200,0	<p>Nerealizat</p> <p>ANSP, în mai 2025, a transmis către OMS o solicitare de acordare a suportului pentru evaluarea impactului schimbărilor climatice asupra infrastructurii sistemului medical și de sănătate publică, în conformitate cu prevederile Planului de acțiuni pentru implementarea Programului național de adaptare la schimbările climatice până în anul 2030, (HG nr. 624/2023).</p> <p>Solicitarea vizează aplicarea în Republica Moldova a instrumentului OMS „Schimbările climatice și sănătatea: un instrument de estimare a costurilor pentru sănătate și adaptare”. Ulterior, au fost organizate</p>

					ședințe cu experții OMS în vederea identificării posibilităților de instruire a personalului pentru utilizarea acestui instrument la nivel național. A fost elaborat și aprobat Ordinul Ministerului Sănătății „Cu privire la evaluarea riscurilor pentru sănătate în relație cu factorii de mediu” cu nr. 36 din 16 ianuarie 2026.
2.6.4	Elaborarea Programului național de control al poluării aerului atmosferic	2024-2025	MM; MS	100,0	<p>Parțial realizat</p> <p>Prin Hotărârea Guvernului nr. 593/2024 a fost aprobat Regulamentul privind reducerea emisiilor naționale de anumiți poluanți atmosferici, care stabilește în mod expres cerințele privind structura, conținutul și mecanismul de elaborare a Programului național de control al poluării atmosferice.</p> <p>În aplicarea prevederilor regulamentului menționat, a fost elaborat Conceptul Programului, care a parcurs procedura de avizare la nivelul Cancelariei de Stat, fiind recepționat avizul pozitiv, cu formularea unor recomandări. Ulterior, Conceptul a fost ajustat corespunzător și supus procedurii de consultare publică, prin publicarea acestuia pe site-ul Ministerului Mediului și pe platforma particip.gov.md, precum și prin publicarea anunțului privind inițierea elaborării Programului național de control al poluării atmosferice pentru perioada 2026–2029.</p> <p>Totodată, în vederea asigurării fundamentării tehnice și metodologice a documentului, a fost inițiată cooperarea cu experți naționali și internaționali, inclusiv în cadrul proiectului Twinning și al AO EcoContact, fiind organizate ședințe de lucru dedicate definirii structurii Programului, metodologiilor de modelare și calcul al emisiilor de poluanți atmosferici, precum și elementelor de prognoză.</p> <p>În etapa curentă, proiectul Programului național de control al poluării atmosferice și Planul de acțiuni aferent se află în proces de elaborare, în conformitate cu cadrul normativ în vigoare și cu angajamentele asumate în procesul de aliniere la legislația Uniunii Europene. Conform propunerilor înaintate în cadrul procesului de modificare a PNA 2025–2029, aprobarea Programului a fost replanificată pentru anul 2026, termen care este în concordanță cu termenele stabilite în Agenda de reforme aferentă Planului de creștere al Republicii Moldova 2025–2027, Pilonul 5, Măsura 11.</p>

2.6.5	Elaborarea Regulamentului sanitar privind calitatea aerului interior	2024	MS; ANSP	100,0	Nerealizat La momentul actual, elaborarea Regulamentului sanitar privind calitatea aerului interior este suspendată, având în vedere absența unei directive sau a unui regulament specific la nivelul Uniunii Europene, care să stabilească standarde armonizate pentru mediile interioare. Întrucât procesul de armonizare legislativă se bazează pe transpunerea actelor UE existente, elaborarea unui regulament național ar risca să creeze bariere tehnice nejustificate sau standarde neconcordante cu piața unică.
2.6.6	Elaborarea unui program de monitoring al calității aerului interior	2024-2025	MS; ANSP	100,0	Nerealizat A fost studiată experiența internațională în acest domeniu, însă un suport normativ în acquis-ul comunitar dedicat exclusiv calității aerului din interior nu este, astfel că lipsa unui act de referință comunitar împiedică stabilirea unor valori-limită și a unor metodologii de control care să fie conforme cu bunele practici europene.
2.6.7	Evaluarea riscurilor pentru sănătatea populației în cazurile de depășire a pragului de alertă și/sau a pragului de informare și propunerea măsurilor preventive de protecție a sănătății populației	2023-2027	DPDSPUSP ANSP	În limitele bugetelor instituționale	Realizat În anul 2025, ANSP a fost elaborată Procedura operațională standard privind utilizarea platformei Epidemic Intelligence from Open Sources (EIOS) pentru supravegherea bazată pe evenimente. Procedura stabilește criteriile în monitorizare a evenimentelor de mediu și schimbărilor climatice în Republica Moldova. Monitorizarea evenimentelor de mediu (board) include etapele de: scanare, triere, înregistrare, validare, evaluarea riscului și raportare a semnalelor relevante pentru sănătatea publică. Boardul creat monitorizează următorii parametri: temperaturi extreme, calitatea aerului, poluarea apei, inundații, incendii, alunecări de teren, etc. Toate semnalele analizate sunt documentate și stocate într un registru dedicat, ceea ce permite urmărirea măsurilor întreprinse, evaluarea tendințelor și menținerea unei evidențe a alertelor gestionate. Semnalele preluate din surse deschise sunt analizate și validate de specialiștii ANSP, pentru a stabili relevanța epidemiologică și necesitatea unor măsuri

					imediate. Această abordare permite identificarea timpurie a riscurilor, transmiterea rapidă a informațiilor către autoritățile competente și inițierea acțiunilor de prevenire sau răspuns.
2.6.8	Derularea unei campanii naționale de comunicare privind riscurile schimbărilor climatice asupra sănătății populației și măsurile de adaptare	2025	ANSP	100,0	<p>Realizat</p> <p>În vederea comunicării riscului și promovării sănătății în contextul schimbărilor climatice, ANSP a implementat o serie de măsuri menite să reducă impactul fenomenelor climatice extreme asupra sănătății populației și să crească gradul de conștientizare al comunităților. Aceste acțiuni au vizat situații precum canicula, valurile de frig extrem, inundațiile sau poluarea aerului cu particule de praf saharian. Mesajele de prevenire și protecție au fost transmise prin mass-media, rețele sociale și materiale educaționale, promovând comportamente sănătoase precum hidratarea corespunzătoare, evitarea expunerii excesive la soare și reducerea poluării.</p> <p>Campania națională „<i>Julie Fără Plastic</i>” este un eveniment recurent, susținut de Fondul Național pentru Mediu și Ambasada Suediei (prin proiecte de mediu), cu ediții anuale, precum cea organizată de e-Circular în 2024, continuând eforturile de reducere a plasticului de unică folosință focusate pe conștientizare și alternative sustenabile în 2025.</p> <p>https://e-circular.org/responsabilitatea-extinsa-a-producatorului/s-a-dat-start-campaniei-iulie-fara-plastic-2024/</p> <p>Scopul campaniei a fost creșterea gradului de conștientizare privind impactul negativ al plasticului asupra mediului și sănătății publice, precum și promovarea alternativelor durabile, sub genericul global de a „închide robinetul” poluării cu plastic.</p> <p>https://www.guinnesspartnership.com/news/go-plastic-free-this-july/#:~:text=Plastic%20Free%20July%20is%20a,plastic%20for%20the%20entire%20month.</p> <p>O altă inițiativă relevantă în acest context a fost Campania municipală „<i>Fii Eco - Eroul Chișinăului</i>”, parte a eforturilor continue ale autorităților municipale de a promova sortarea deșeurilor la sursă, reciclarea și protejarea mediului. Lansată în a.2025, campania a beneficiat de implicarea activă a specialiștilor ANSP și Î.M. Regia „Autosalubritate”, care au contribuit la activități de</p>

					<p>informare și conștientizare a populației privind modalitățile corecte de sortare a deșeurilor, importanța protejării mediului și formarea unor comportamente responsabile față de mediu. Prin aceste acțiuni, campania a avut drept scop îmbunătățirea calității mediului și promovarea unui oraș mai curat și mai sănătos pentru toți locuitorii mun. Chișinău.</p> <p>De asemenea, pe parcursul a.2025, specialiștii ANSP alături cu angajații instituțiilor publice, reprezentanții societăților civile și a mediului de afaceri au participat activ la programul de plantare a copacilor și de conștientizare ecologică „Generația Pădurii – împreună creștem viitorul”. Scopul campaniei a fost crearea unui viitor mai verde prin implicarea directă a comunității în acțiuni de reîmpădurire.</p>
<p>Obiectivul general 3. Consolidarea capacităților sistemului de sănătate pentru conduita integrată a BNT și a factorilor de risc ai acestora, astfel încât rata persoanelor eligibile care urmează terapia medicamentoasă și consiliere pentru prevenirea atacului de cord și accidentului vascular cerebral să crească de la 55,9% în 2021 la 60% în 2027</p>					
<p>Obiectivul specific 3.1. Asigurarea accesului echitabil și universal la servicii medicale calitative și îmbunătățirea continuă a calității asistenței medicale în prevenirea și conduita celor 5 BNT prioritare, cu accent pe asistența medicală primară</p>					
3.1.1	Actualizarea periodică și elaborarea actelor normative de standardizare a serviciilor de sănătate (ghidurilor practice, protocoalelor clinice, standarde medicale, algoritme de conduită pentru BNT)	2023-2027	MS; CNAM; ANSP	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>În scopul îmbunătățirii calității asistenței medicale acordate pacienților cu BNT, pe parcursul anului 2025 au continuat activitățile de elaborare și/sau actualizare a actelor normative de standardizare a serviciilor de sănătate. Drept suport pentru specialiști au fost elaborate și aprobate protocoale noi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Protocolul clinic standardizat pentru medicii de familie PEN nr.3 „Managementul integrat al patologiilor respiratorii cronice: Astmul bronșic și Bronhopneumopatia obstructivă cronică”, aprobat prin Ordinul MS nr.309 din 31.03.2025. - Protocolul clinic standardizat pentru medicii de familie PEN nr.5 „Managementul integrat al pacienților care au nevoie de îngrijiri paliative”, aprobat prin Ordinul MS nr.310 din 31.03.2025 cu privire la aprobarea PCSMF PEN nr.5 „Managementul integrat al pacienților care au nevoie de îngrijiri paliative”. Acesta vizează îmbunătățirea calității vieții pacienților cu patologii incurabile direct în asistența

					<p>medicală primară.</p> <p>https://ms.gov.md/legislatie/ghiduri-protocoale-standarde/protocoale/.</p> <p>- Protocolul Clinic Standardizat privind îngrijirile postnatale pentru o experiență pozitivă în perioada de lăuzie”, aprobat prin Ordinul MS nr. 635 din 17.07.2025.</p> <p>https://ms.gov.md/wp-content/uploads/2025/09/Ordinul-MS-nr.635-din-17.07.2025-Cu-privire-la-aprobarea-PCS-Ingrijiri-postnatale-pentru-o-experienta-positiva-in-perioada-de-lauzie.pdf.</p> <p>- Protocolul Clinic Național-20 „Tulburări mintale și comportamentale datorate consumului de alcool”, ediția II, aprobat prin Ordinul MS nr.1162 din 12.12.2025.</p>
3.1.2	Implementarea la scară națională a Pachetului de intervenții esențiale în bolile netransmisibile (PEN) la nivel de asistență medicală primară.	2023-2027	MS; CNAM; USMF „Nicolae Testemițanu”	3000,0	<p>Realizat</p> <p>Pe parcursul anului 2025 acțiunile privind implementarea PCS PEN 1, 2 s-au concentrat pe extinderea deplină a PEN la nivel de AMP, inclusiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Instituționalizarea Pachetului de instruire pe protocoale PEN nr. 1 și nr. 2 ca modul de Formare în Educație Medicală Continuă (EMC) pentru medici de familie și AMG. - Implementarea Pachetului de intervenții esențiale în bolile netransmisibile dedicat managementului riscului cardiovascular, hipertensiunii și diabetului zaharat în mediul rural și urban, cu sprijinul proiectului „Viață Sănătoasă”. - Organizarea și desfășurarea atelierului de consolidare a capacităților teoretice și practice pentru formatori în implementarea Pachetului de intervenții esențiale în bolile netransmisibile, a Protocoalelor PEN nr. 1 și nr. 2 (dispoziția MS 298-d din 13.06.2025), instruite 33 persoane. - Organizarea atelierelor de formare în cascadă cu tema „Implementarea pachetului de intervenții esențiale în bolile netransmisibile (PEN) în Republica Moldova”, realizate în parteneriat și cu suportul proiectului moldo-elvețian „Viață Sănătoasă: reducerea poverii bolilor netransmisibile”. Atelierele de formare la locul de muncă s-a desfășurat pentru medici de familie, asistenți medicali de familie, manageri AMP, în perioada 07 iulie – 03 octombrie

					<p>2025 (Ordinul MS nr.594 din 4 iulie 2025). Astfel, în 15 raioane identificate cu o rată de instruire a personalului medical este sub pragul de 70% s-au organizat și desfășurat a câte 2 ateliere (excepție rIaloveni care din considerentul unui prag de informare foarte jos, s-au desfășurat 3 ateliere); în total 31 ateliere, 746 specialiști instruiți, inclusiv 129 Medici de familie și 617 Asistenți medicali.</p> <p>- Organizarea și desfășurarea a atelierelor regionale de instruire „Implementarea protocoalelor clinice standardizate PEN 3 și PEN 5” cu instruire a circa 400 de medici și asistenți medicali la nivel de AMP (dispoziția MS nr. 826 din 25.09.2025). Alocații financiare în sumă de 1.586. 000 MDL</p>
3.1.3	Monitorizarea aplicării protocoalelor pentru a asigura calitatea serviciilor pentru pacienți cu BNT.	2023-2027	MS; CNAM; USMF „Nicolae Testemițanu”	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>Ministerul Sănătății de comun USMF „N. Testemitanu”, cu suportul proiectului moldo-elvețian ”Viața Sănătoasă: reducerea poverii BNT”, a desfășurat, în perioada iunie - august 2025, auditul medical extern privind managementul integrat al factorilor de risc al diabetului zaharat și hipertensiunii arteriale, în concordanță cu Protocoalele clinice standardizate pentru medicii de familie PEN nr. 1 și nr. 2, la nivelul Asistenței Medicale Primare (AMP). Astfel, în 19 IMSP s-a evaluat conformitatea actului medical cu Protocolul Clinic Standardizat PEN nr. 1 (Managementul riscului cardiovascular total) și PEN nr. 2 (Managementul diabetului zaharat tip 2) cu elaborarea Raportului de audit cu concluzii și recomandări. (temei Dispoziția MS nr.286 din 06.06.2025). Alocații financiare în sumă de 347. 067 MDL.</p>
3.1.4	Evaluarea instituționalizării prevederilor Protocolului clinic național „Hipertensiunea arterială la adult” la nivel de asistență medicală primară și spitalicească	2024	MS; CNAM; USMF „Nicolae Testemițanu”; Societatea cardiologilor din Republica	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>Protocolul clinic național „Hipertensiunea arterială la adult” a fost instituționalizat la nivel de asistență medicală primară (AMP) și spitalicească.</p> <p>Evaluarea instituționalizării actelor normative de standardizare a serviciilor de sănătate, la care se atribuie și protocoalele clinice naționale, este inclusă ca criteriu în Standardele de evaluare și acreditare în sănătate, aprobate prin Ordinul MS nr.660 din</p>

			Moldova		<p>05.08.2024. Astfel, în procesul de evaluare, în scop de acreditare a tuturor prestatorilor de servicii medicale, indiferent de forma juridică de organizare și subordonare, se determină conformitatea instituționalizării.</p> <p>În conformitate cu Ordinul MS nr. 1024 din 12.12.2024, care a stabilit noua Metodologie de elaborare și implementare a actelor normative de standardizare a serviciilor de sănătate, Protocolul clinic național „Hipertensiunea arterială la adult”, aprobat prin Ordinul MS nr.200 din 28.02.2020 este spre revizuire și actualizare pentru a integra ultimele recomandări ale Societății Europene de Cardiologie (ESC) și ale Societății Europene de Hipertensiune (ESH) din august 2024.</p>
3.1.5	Realizarea activităților în prevenirea și controlul cancerului, conform Programului național de control al cancerului pentru anii 2016-2025 (Hotărârea Guvernului nr. 1291/2016).	2023-2025	MS; CNAM; UNFPA; SDC și alți parteneri de dezvoltare; USMF, asociații profesionale	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>Pe parcursul anului 2025 au continuat activitățile de implementare a Programului național de control al cancerului pentru anii 2016-2025 (PNCC), și a Planului de acțiuni pentru anii 2024-2025 privind implementarea acestui Program, în etapa de încheiere.</p> <p>Din realizările majore, se poate de menționat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea Raportului de evaluare a progresului în realizarea PNCC; - Misiunea imPACT în domeniul serviciului oncologic, pentru evaluarea capacităților naționale și necesităților în controlul cancerului în Republica Moldova, organizată de Agenția Internațională pentru Energie Atomică în colaborare cu Biroul Regional al Organizației Mondiale a Sănătății și Agenția Internațională pentru Cercetare în domeniul Cancerului, perioada 09-14.11.2025; - Elaborarea proiectului noului Program național de control al cancerului pentru anii 2026-2030; - Organizarea Congresului național în Oncologie, Ediția a VI-a, care a marcat și cei 10 ani de la lansarea Programului Național de control al cancerului, moment-cheie pentru dezvoltarea serviciilor oncologice din țara noastră. - Realizarea activităților de depistare precoce și screening, cu

				<p>suportul financiar din fondul măsurilor de profilaxie a CNAM, inclusiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • screening-ul pulmonar prin radiografie digitală mobilă în lunile februarie-octombrie 2025, pentru 10 496 persoane din localitățile rurale din grupele cu risc și vigilență sporită privind tuberculoza și cancerul pulmonar din raioanele Florești, Șoldănești, Fălești, Cahul, Cimișlia, Ștefan-Vodă, Căușeni, Orhei, Călărași, Hîncești, Ialoveni, Criuleni, Dubăsari, Anenii-Noi și Strășeni. Numărul persoanelor cu suspiecții la patologie, urmare a realizării screening-ului prin radiografie pulmonară, a constituit 1506 de persoane. (2 235,6 mii lei); • activități de depistare precoce a cancerului mamar în perioada lunilor ianuarie-octombrie 2025 în raioanele Ungheni, Nisporeni, Călărași, Fălești, Căușeni și municipiile Chișinău și Bălți. Numărul femeilor examinate a constituit 11 129, dintre care 3 266 femei au beneficiat de mamografiile ale glandelor mamare, ecografiile ale glandelor mamare și țesuturilor moi și ganglionilor limfatici. Numărul de persoane îndreptate pentru consultații către Centrul de referință din cadrul IMSP Institutul Oncologic a constituit 670 de femei. (4.500,0 mii lei); • screening-ul cancerului colorectal, în special, pentru asigurarea realizării componentei iFOB test. Un număr de 9 400 de teste au fost procurate în scopul realizării screening-ului colorectal cu ajutorul testului imunochimic pentru depistarea sângelui ocult în masele fecale (iFOB). Testul respectiv este efectuat în rândul populației asimptomatice cu vârste cuprinse între 50 și 55 de ani din municipiul Chișinău (sectoarele Botanica, Rîșcani și Centru), municipiul Bălți și raioanele Cahul, Călărași, Ungheni, Cantemir, Cimișlia și Edineț. În perioada de raportare rezultatele testării au fost pozitive în cazul a 411 de persoane, dintre care 169 au beneficiat de servicii de colonoscopie, iar numărul de cazuri confirmate cu cancer, stări precancerase este de 37 persoane. (480,8 mii lei); • screening-ul cancerului de col uterin, pentru finanțarea achiziționării a 3 000 de teste HPV ca metodă de screening al cancerului de col uterin, CNAM a alocat 865,2 mii lei.
--	--	--	--	--

					<p>- Desfășurarea campaniei de promovare, cu scop de informare a populației privind depistarea precoce a cancerului glandei mamare și screening-ului colorectal. Printre activitățile realizate în cadrul Campaniei, echipele specializate ale IMSP Institutul Oncologic și reprezentanți ai catedrei de Oncologie, au organizat sesiuni de instruire și ateliere practice pentru cadrele medicale, în vederea consolidării competențelor acestora în depistarea timpurie a cancerului colorectal și mamar și managementul cazurilor suspecte. Pentru pacienți și publicul larg, au fost desfășurate prezentări informative, discuții interactive și distribuirea de materiale educaționale adaptate fiecărei regiuni. Totodată, pentru derularea Campaniei, din fondul măsurilor de profilaxie a CNAM au fost alocate mijloace financiare în sumă de 502,0 mii lei pentru</p>												
3.1.6	Monitorizarea acoperirii cu vaccinare împotriva virusului hepatitei B și cu vaccinare împotriva papiloma virus, în conformitate cu programele naționale.	2023-2025	MS; CNAM; UNFPA; SDC și alți parteneri de dezvoltare; USMF, asociații profesionale	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>ANSP monitorizează procesul de implementare a Programului Național de Imunizare pentru anii 2023–2027 (HG 211/2023), care asigură accesul echitabil la vaccinările de rutină și speciale, inclusiv împotriva hepatitei B și HPV și monitorizarea acoperirii cu vaccinare a populației.</p> <p>În conformitate cu Planul de vaccinări pentru anul 2025, în toate punctele de vaccinare ale țării a fost realizată imunizarea contra hepatitei virale B și contra infecțiilor cu virusul Papiloma uman a persoanelor din grupurile de risc sporit.</p> <p>Cu referire la vaccinul contra infecției HPV, din septembrie 2025, a fost ajustată schema națională de vaccinare, astfel, deja este aplicată o singura doza de vaccin pentru fetele și băieții cu vârste cuprinse între 9 și 14 ani, și a fost extins grupul de vaccinare, cu două doze pentru femeile cu vârste cuprinse între 15 și 26 de ani. Vaccinul utilizat este Gardasil 4, achiziționat prin UNICEF.</p> <p>Tabelul 1. Vaccinarea fetelor și băieților contra infecției HPV</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Fete cu vârsta de 9-14 ani, %</td> <td>29,0</td> <td>37,1</td> <td>43,6</td> <td>42,4</td> <td>41,5</td> </tr> </tbody> </table>		2020	2021	2022	2023	2024	Fete cu vârsta de 9-14 ani, %	29,0	37,1	43,6	42,4	41,5
	2020	2021	2022	2023	2024												
Fete cu vârsta de 9-14 ani, %	29,0	37,1	43,6	42,4	41,5												

					<table border="1"> <tr> <td>Băieți cu vârsta de 9-14 ani, %</td> <td>Ne aplicabil (n/a)</td> <td>n/a</td> <td>1,0</td> <td>1,1</td> <td>1,6</td> </tr> </table> <p>Sursa: ANSP</p> <p>Privitor la hepatitei B, C și D, în Republica Moldova este în implementare Programul național de control al hepatitei B, C și D pentru perioada 2024-2028. Vaccinarea universală împotriva hepatitei B este în vigoare din 1995. În rândul nou-născuților, datele din 2024 arată că 87,6% primesc seria completă de trei doze (estimări OMS/UNICEF). În rândul populațiilor cu risc ridicat, singura populație adultă vizată pentru imunizare, datele din 2024 arată că 80% sunt vaccinate împotriva hepatitei B. (Tab. 2).</p> <p>Tabelul 2. Rata populației vaccinate împotriva hepatitei B, a grupurilor de risc înalt (%)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Total</td> <td>89,3</td> <td>89,1</td> <td>88,2</td> <td>88,1</td> <td>87,6</td> </tr> <tr> <td>I doză</td> <td>39,0%</td> <td>58,7%</td> <td>92,5%</td> <td>132,4%</td> <td>67,3%</td> </tr> <tr> <td>II doze</td> <td>47,9%</td> <td>52,6%</td> <td>91,0%</td> <td>69,8%</td> <td>75,6%</td> </tr> <tr> <td>III doze</td> <td>48,0%</td> <td>31,5%</td> <td>87,0%</td> <td>55,8%</td> <td>80,2%</td> </tr> <tr> <td>IV doze</td> <td>53,2%</td> <td>80,5%</td> <td>97,7%</td> <td>265,4%</td> <td>100%</td> </tr> </tbody> </table> <p>Sursa: ANSP</p>	Băieți cu vârsta de 9-14 ani, %	Ne aplicabil (n/a)	n/a	1,0	1,1	1,6		2020	2021	2022	2023	2024	Total	89,3	89,1	88,2	88,1	87,6	I doză	39,0%	58,7%	92,5%	132,4%	67,3%	II doze	47,9%	52,6%	91,0%	69,8%	75,6%	III doze	48,0%	31,5%	87,0%	55,8%	80,2%	IV doze	53,2%	80,5%	97,7%	265,4%	100%
Băieți cu vârsta de 9-14 ani, %	Ne aplicabil (n/a)	n/a	1,0	1,1	1,6																																										
	2020	2021	2022	2023	2024																																										
Total	89,3	89,1	88,2	88,1	87,6																																										
I doză	39,0%	58,7%	92,5%	132,4%	67,3%																																										
II doze	47,9%	52,6%	91,0%	69,8%	75,6%																																										
III doze	48,0%	31,5%	87,0%	55,8%	80,2%																																										
IV doze	53,2%	80,5%	97,7%	265,4%	100%																																										
3.1.7	Reglementarea continuă a rețelelor de școli pentru pacienții cu BNT (de exemplu: „Școala pacientului cu HTA”, „școala pacientului cu diabet zaharat”) la nivel național.	2023-2027	MS; CNAM; IMSP; AMP; asociațiile pacienților, asociații obștești	4250,0	<p>Realizat</p> <p>De către instituțiile Asistenței Medicale Primare se realizează instruirea/școlarizarea diferitor contingente a populației, dintre care bolnavii ce suferă de diabet și bolnavii de hipertensiune, etc. Astfel, conform raportului statistic privind promovarea sănătății și educație pentru sănătate, în perioada de referință în cadrul școlilor pentru pacienții cu BNT (din ele - 588 școli pentru pacienții cu diabet și 643 școli pentru pacienții cu HTA) au fost instruite peste 31500 persoane cu diabet zaharat și hipertensiune arterială (caz nou).</p>																																										
3.1.8	Asigurarea populației din grupurile țintă prestabilite	2023-2027	MS; CNAM	6000,0	<p>Realizat</p> <p>Pe parcursul anului 2025 au fost realizate activități de deistare prin</p>																																										

	<p>cu programe de screening (în cancer, BCV, diabet zaharat, supraponderare /obezitate, inclusiv, în graviditate, la copii mici și adolescenți etc.)</p>				<p>screening, cu suportul financiar din fondul măsurilor de profilaxie a CNAM, în volum de 8 081,6 mii lei, în special, pentru realizarea screeningului cancerului, inclusiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 235,6 mii lei – întru realizarea screening-ului pulmonar prin radiografie digitală mobilă în lunile februarie-octombrie 2025 pentru 10 496 persoane din localitățile rurale din grupele cu risc și vigilență sporită privind tuberculoza și cancerul pulmonar din raioanele Florești, Șoldănești, Fălești, Cahul, Cimișlia, Ștefan-Vodă, Căușeni, Orhei, Călărași, Hîncești, Ialoveni, Criuleni, Dubăsari, Anenii-Noi și Strășeni. Numărul persoanelor cu suspiecții la patologie, urmare a realizării screening-ului prin radiografie pulmonară, a constituit 1506 de persoane; • 4.500,0 mii lei – pentru realizarea activităților de depistare precoce a cancerului mamar în perioada lunilor ianuarie-octombrie 2025 în raioanele Ungheni, Nisporeni, Călărași, Fălești, Căușeni și municipiile Chișinău și Bălți. Numărul femeilor examinate a constituit 11 129, dintre care 3 266 femei au beneficiat de mamografiile ale glandelor mamare, ecografiile ale glandelor mamare și țesuturilor moi și ganglionilor limfatici. Numărul de persoane îndreptate pentru consultații către Centrul de referință din cadrul IMSP Institutul Oncologic a constituit 670 de femei; • 480,8 mii lei – pentru asigurarea realizării componente iFOB test ca parte a screening-ului cancerului colorectal. Un număr de 9 400 de teste au fost procurate în scopul realizării screening-ului colorectal cu ajutorul testului imunochimic pentru depistarea sângelui ocult în masele fecale (iFOB). Testul respectiv este efectuat în rândul populației asimptomatice cu vârste cuprinse între 50 și 55 de ani din municipiul Chișinău (sectoarele Botanica, Rîșcani și Centru), municipiul Bălți și raioanele Cahul, Călărași, Ungheni, Cantemir, Cimișlia și Edineț. În perioada de raportare rezultatele testării au fost pozitive în cazul a 411 de persoane, dintre care 169 au beneficiat de servicii de colonoscopie, iar numărul de cazuri confirmate cu cancer, stări precancerase este de 37 persoane; • 865,2 mii lei – pentru finanțarea achiziționării a 3 000 de teste
--	--	--	--	--	---

					<p>HPV ca metodă de screening al cancerului de col uterin.</p> <p>Totodată din fondul măsurilor de profilaxie au fost alocate mijloace financiare în sumă de 502,0 mii lei pentru desfășurarea campaniei de promovare cu scop de informare a populației privind depistarea precoce a cancerului glandei mamare și screening-ului colorectal.</p>
3.1.9	Actualizarea continue a Listei medicamentelor compensate pentru BNT, inclusiv a celor generice	2023-2027	MS; CNAM	În limitele bugetelor instituționale	<p>Realizat</p> <p>În anul 2025 a fost elaborat și aprobat ordinul Ministerului Sănătății și CNAM nr. 928/314/2025 cu privire la aprobarea Listelor de medicamente și dispozitive medicale compensate din FAOAM. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=151343&lang=ro</p> <p>Astfel, Lista medicamentelor și dispozitivelor medicale compensate din Republica Moldova a fost actualizată prin includerea a 9 denumiri comune internaționale noi, destinate tratamentului bolilor netransmisibile, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pentru tratamentul maladiilor oncologice au fost incluse 2 medicamente spre compensare începând cu 1 ianuarie 2025: <i>Bicalutamidum</i> și <i>Cyproteronum</i>, oferind pacienților cu carcinom de prostată tratamente eficiente și accesibile; - pentru afecțiunile cardiovasculare au fost introduse 3 DCI noi, dintre care, 2 medicamente combinate pentru tratamentul hipertensiunii arteriale: <i>Lisinoprilum</i>+<i>Amlodipinum</i> și <i>Valsartanum</i>+<i>Hydrochlorthiazidum</i>, precum și medicamentul anticoagulant <i>Apixabanum</i> – pentru prevenirea evenimentelor tromboembolice venoase la pacienții adulți care sunt supuși unei intervenții chirurgicale de artroplastie a șoldului sau genunchiului, prevenirea accidentului vascular cerebral și a emboliei sistemice la pacienți adulți cu fibrilație atrială non-valvulară cu unul sau mai mulți factori de risc și tratamentul trombozei venoase profunde și al emboliei pulmonare. Ultimele 2 DCI menționate vor fi incluse în Listă de la 1 ianuarie 2026, în baza Deciziei Consiliului pentru medicamente compensate din 5 decembrie 2025; - pentru tratamentul diabetului zaharat tip II au fost incluse spre compensare 2 DCI noi: <i>Linagliptinum</i> și combinația <i>Sitagliptinum</i>+<i>Metforminum</i>, care va fi compensată de la 1 ianuarie

				<p>2026.</p> <ul style="list-style-type: none"> - pentru tratamentul migrenei - <i>Sumatriptanum</i> și pentru tratamentul osteoporozei postmenopauză - <i>Acidum ibandronicum</i>, două DCI de medicamente noi introduse în Lista celor compensate. <p>Pentru noile DCI incluse în Lista medicamentelor compensate, pe parcursul anului 2025 a fost achitată din FAOAM suma de 3 921 167,40 lei.</p> <p>Lista medicamentelor compensate cuprinde DCI pentru bolile netransmisibile de importanță prioritară pentru Republica Moldova, după cum urmează:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bolile cardiovasculare - 47 DCI. 2. Cancerul – 4 DCI. 3. Bolile aparatului digestiv – 20 DCI. 4. Bolile cronice ale aparatului respirator – 31 DCI. 5. Diabetul zaharat – 19 DCI. 6. Bolile mintale și tulburările de comportament- 17 DCI. <p>Numărul pacienților care au beneficiat de medicamente compensate utilizate în tratamentul bolilor netransmisibile, în perioada 01.01.2025- 01.12.2025 a constituit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 479 442 pacienți cu boli cardiovasculare (ceea ce reprezintă 67,9% din totalul beneficiarilor de medicamente compensate în această perioadă), pentru tratamentul cărora au fost alocată suma de 532 961 971,24 lei; - 133 665 cu diabet zaharat (18,9% din numărul total de beneficiari), cu o sumă alocată de 268 184 597,84 lei; - 22 796 cu boli respiratorii cronice (3,14% din numărul total de beneficiari), suma alocată fiind de 25 107 245,48; - 18 408 cu boli ale aparatului digestiv (2,6% din numărul total de beneficiari), cu o sumă alocată de 14 259 031,51 lei; - 15 222 cu boli mintale și tulburările de comportament (2,15% din numărul total de beneficiari), cu o sumă alocată de 18 408 352,22 lei; - 5 159 cu maladii oncologice (0,8% din numărul total de beneficiari), cu o sumă alocată de 3 871 130,93 lei. <p>Adițional informăm despre următoarele:</p>
--	--	--	--	---

					<ul style="list-style-type: none"> - bugetul alocat pentru medicamente și dispozitive medicale compensate în anul 2025 a fost de 1 234 260,4 mii lei, în creștere cu 7,8 % comparativ cu anul 2024; - suma medie compensată pentru medicamente și dispozitive medicale per beneficiar a crescut de la 1 514,7 în anul 2024 la 1 635,4 în anul 2025, atestându-se o creștere cu cca 8% sau 120,70 lei). <p>http://cnam.md/prestatori/informatii-pentru-farmacisti/lista-dc-a-medicamentelor-compensate-pentru-farmacii/</p>
3.1.1 0	Instituționalizarea de Programului de Autogestionare a Bolilor Cronice la nivel național	2023-2024	MS; ANSP	800,0	<p>Realizat</p> <p>Pe parcursul anului 2025 s-a efectuat analiza costurilor pentru implementarea Programului de Autogestionare a Bolilor Cronice (PABC) cu expertul Jari Kempers și elaborată o notă de politici pentru diseminare;</p> <p>Întru asigurarea sustenabilității, au fost inițiate discuții cu partenerii naționali: Catedra Medicina de Familie, Departamentul Medicină Preventivă a USMF "Nicolae Testemițanu" și CALM privind implementarea PABC în cadrul asistenței medicale primare și în programele de instruire pentru adulți din Centrele comunitare.</p>
Obiectivul specific 3.2. Creșterea și prioritizarea alocărilor bugetare pentru abordarea supravegherii, prevenirii, depistării precoce și tratamentului BNT, reabilitării și îngrijirii paliative					
3.2.1	Evaluarea cadrului normativ prin prisma eficacității și asigurării echității pentru a asigura acoperirea universală în sănătate pentru prevenirea și combaterea BNT.	2023	MS; CNAM	În limitele bugetelor instituționale	<p>Partial realizat</p> <p>Evaluarea cadrului normat privind prevenirea și reducerea bolilor netransmisibile (BNT), prin prisma eficacității și asigurării echității pentru acoperirea universală în sănătate, este efectuată continuu, printre care:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fortificarea colaborării intersectoriale (sănătate, finanțe, educație) pentru a aborda determinanții multipli ai BNT. - organizarea acțiunilor integrate intersectoriale bazate pe principiile „Sănătate în toate politicile” și „Sănătate pentru toți” pentru a reduce inechitățile. - activitate în Grupurile de lucru intersectoriale în contextul

					<p>pregătirii prezentărilor de țară pentru reuniunea de screening bilateral la capitolul 28: Protecția consumatorilor și a sănătății, pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Elaborarea prezentărilor pentru Screeningul bilateral RM-UE la Capitolul 28 Protecția Sănătății și a Consumatorului la Reuniunea Bilaterală la Bruxelles din 18.03.2025</p> <p>- în procesul de implementare continue este elaborarea și actualizarea actelor normative de standardizare a serviciilor de sănătate pentru creșterea calității și uniformității serviciilor.</p>
3.2.2	Includerea indicatorilor de plată pentru performanță privind îmbunătățirea calității serviciilor BNT.	2023-2024	MS; CNAM	În limitele bugetelor instituționale	<p>Nerealizat</p> <p>Ministerul Sănătății este în proces de elaborarea indicatorilor de plată pentru performanță privind îmbunătățirea calității serviciilor BNT.</p>
Obiectivul specific 3.3. Dezvoltarea capacităților resurselor umane pentru prevenirea, depistarea precoce, tratamentul și îngrijirea BNT					
3.3.1	Evaluarea și dezvoltarea programelor de instruire universitară, postuniversitară și EMC în prevenirea și controlul BNT.	2023-2024	MS; USMF „Nicolae Testemițanu”; Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo”; colegiile de medicină	100,0	<p>Realizat</p> <p>USMF „N.Testemițanu” evaluează și actualizează programele de instruire universitară, postuniversitară și EMC în sistemul de sănătate, inclusiv și în domeniul prevenirii BNT. Specialiștii beneficiază de cursuri de perfecționare obligatorii conform Programului formării profesionale continue a medicilor și farmaciștilor pentru anul 2025, (https://educatiecontinua.usmf.md/ro/oferta-educationala-3).</p> <p>De asemenea, USMF „N.Testemițanu”, Departamentul Medicină Preventivă a revizuit și aprobat programele de EMC, precum:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Promovarea sănătății la locul de muncă 2. Promovarea sănătății comunitare 3. BNT: supraveghere și control 4. Supravegherea sănătății în relație cu factorii de mediu 5. Monitorizarea și evaluarea în sănătatea publică. <p>A elaborat și aplicat un modul nou de instruire Sănătatea persoanelor în etate pentru studenții programului de studii Sănătate publică (13 studenți instruiți).</p> <p>Catedra de Medicină de Familie a elaborat și aprobat modul</p>

					<p>Conduita integrată a pacientului conform protocoalelor PEN (75 de ore).</p> <p>Totodată, a fost dezvoltat Programul de formare continuă, Specializare primară a asistenților medicali (AM) în managementul îngrijirilor în bolile cronice, datorită parteneriatului între Proiectul moldo-elvețian "Viață Sănătoasă" și Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare https://ms.gov.md/wp-content/uploads/2025/09/Program-EDMC.pdf</p>
3.3.2	<p>Participarea la actualizarea modulelor de instruire, în prevenirea, depistarea precoce, diagnosticul și tratamentul BNT pentru prestatorii de servicii medicale la toate nivelurile.</p>	2023-2027	<p>USMF „Nicolae Testemițanu”</p>	100,0	<p>Realizat</p> <p>În cadrul programelor de studii universitare curriculum disciplinei este actualizată la fiecare 2 ani. Subiectele cu privire la prevenirea, depistarea precoce, diagnosticul și tratamentul BNT sunt în CD la toate disciplinele din domeniul Medicina internă, Oncologie, Medicina de Familie, Obstetrică și ginecologie și unele discipline chirurgicale și discipline destinate BNT (Promovarea sănătății).</p> <p>Catedra de medicina de familie în perioada de referință a efectuat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Actualizarea modului la Medicina de familie anul I la programul de studii prin rezidențiat specialitatea medicină de familie. 2. Actualizarea conținutului Modulelor: Managementul nevoilor complexe ale adultului și Educație și mentorat în activitatea clinică la programul de studii superioare de master Nursing avansat. <p>Disciplina de igienă a elaborat o CD nouă cu denumirea "Monitorizarea și evaluarea în sănătate publică" și 7 module din cadrul EMC au fost actualizate.</p>
3.3.3	<p>Realizarea instruirilor tematice pentru cadre didactice și specialiști din domeniul sănătății în prevenirea, depistarea precoce, diagnosticul și tratamentul BNT, inclusiv în comunicare și schimbare de comportament.</p>	2023-2027	<p>MS; USMF „Nicolae Testemițanu”</p>	600,0	<p>Realizat</p> <p>Pe parcursul anului 2025 au continuat instruirile tematice a specialiștilor din domeniul sănătății în prevenirea și gestionarea BNT. Cadre didactice din cadrul USMF „Nicolae Testemițanu” și specialiști ai ANSP au participat activ la Lugano Summer School in Public Health, Policy, Economics, and Management, 33rd edition, august 2025 (5 persoane), în parteneriat cu proiectul moldo-elvețian „Viața sănătoasă”, (Alocații financiare în sumă de 76 mii MDL). ANSP a participat la o întâlnire tehnică privind studiile bazate pe populație în BNT între statele membre ale Rețelei de Sănătate din</p>

					Europa de Sud-Est (SEEHN), Podgorica, Muntenegru (24-27 martie 2025). Evenimentul a oferit o platformă de colaborare și schimb de cunoștințe cu reprezentanți ai statelor membre SEEHN, experți în sănătate publică și parteneri internaționali cheie - inclusiv Biroul Regional al OMS pentru Europa.
3.3.4	Formarea continuă a specialiștilor din alte sectoare în prevenirea și controlul BNT (inclusiv asistenți medicali școlari, asistenți sociali, cadre didactice, etc.) inclusiv în comunicare și schimbare de comportament.	2023-2027	Ministere de resort	250,0	Realizat 1738 cadre medicale din școli și grădinițe din toate regiunile țării au fost instruite în nutriție și comunicare interpersonală în cadrul unui program susținut de UNICEF Moldova https://www.unicef.org/moldova/en/press-releases/building-trust-healthcare-system-new-training-program-supports-healthcare-workers peste 900 de cadre didactice și specialiști care lucrează cu tinerii din cele 12 raioane și din municipiul Chișinău au beneficiat de instruirii tematice în domeniu promovării informațiilor și educarea elevilor despre nocivitatea consumului produselor de tutun și nicotină în cadrul Proiectului „Viitorul fără fumat. Next step” (perioada iunie – septembrie 2025, suportul CNAM) https://www.sanatateinfo.md/StopFumat/Item/71/cadre-didactice-din-raioane-mai-pregatite-pentru-a-vorbi-cu-elevii-despre-daunele-consumului-de-tutun-si-nicotina
3.3.5	Elaborarea recomandărilor privind implementarea unui modul ce abordează problema prevenirii și controlului BNT în curricula universitară de la specialitățile din domeniul științe ale educației, pentru ciclul de studii I, licență	2024	MS; MEC; USMF „Nicolae Testemițanu”; UASM/ UTM; USM; ASEM	200,0	Nerealizat
Obiectivul general 4. Consolidarea capacităților naționale pentru o mai bună supraveghere și cercetare a BNT, alături de sisteme robuste de monitorizare și evaluare, care să asigure implementarea intervențiilor bazate pe dovezi					
Obiectivul specific 4.1. Consolidarea sistemelor de supraveghere pentru BNT și a celor de monitorizare și evaluare a bolilor					
4.1.1	Elaborarea Conceptului	2024-2025	MS;	200,0	Nerealizat

	pentru componenta de supraveghere a BNT și a factorilor de risc în Sistemul informațional național din domeniul sănătății		ANSP		
4.1.2	Revizuirea setului de indicatori de sănătate utilizați și raportați de către instituțiile medicale și alte instituții la cadrul global de monitorizare a OMS privind BNT și factorii de risc.	2024	MS; ANSP; Biroul Național de Statistică	200,0	Indicator realizat în 2024 Actualizate datele și metadatele pentru indicatorii de sănătate privind BNT și factorii de risc conform prevederile Hotărârii Guvernului nr. 953 /2022 cu privire la aprobarea cadrului național de monitorizare a implementării Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030”.
4.1.3	Participarea în rețelele de supraveghere și de acțiuni în domeniul prevenirii BNT, stabilite de OMS (supravegherea factorilor de risc prin studii populaționale).	2023-2027	MS; ANSP	1000,0	Realizat Pe parcursul perioadei de referință instituțiile subordonate MS au fortificat colaborarea cu următoarele rețele: <ul style="list-style-type: none"> - Rețeaua de sănătate din Europa de Sud-Est (SEEHN) în scopul consolidării capacităților centrelor regionale de dezvoltare a sănătății populației; - European Health for All Database (HFA-DB); - Inițiativa europeană privind supravegherea dezvoltării fizice la copii (COSI); - Inițiativa Central-Europeană (CEI); - European Cooperation in Science and Technology (COST). În anul 2025 a fost publicat Raportul studiului ESPAD (consumul de tutun alcool și droguri pentru adolescenții de 15 – 16 ani), realizat în 2024. De asemenea, a fost lansat Raportul național al studiului COSI, runda a 6-a.
4.1.4	Dezvoltarea și aplicarea unui sistem de supraveghere în sănătatea nutrițională, statutul nutrițional și determinantele acestora și asigurarea funcționării	2025-2027	MS/ANSP	1000,0	Indicatorul urmează a fi realizat Acțiunea este prevăzută pentru anii 2026-2027.

	durabile a acestuia				
4.1.5	Dezvoltarea conceptului registrelor electronice de boli, inclusiv (cancer, hipertensiune și diabet) cu efectuarea analizei barierelor și a mediului suportiv	2027	MS/ANSP; AGE; CNAM;	500,0	Indicatorul urmează a fi realizat Acțiunea este prevăzută pentru 2027.
4.1.6	Asigurarea schimbului informațional cu alte sisteme naționale și internaționale referitor la serviciile de sănătate publică	La solicitare	MS; CNAM	În limitele bugetelor instituționale	Realizat Ministerul Sănătății a furnizat date pentru: <ul style="list-style-type: none"> - Raportul OMS privind epidemia tutunului pentru "WHO report on the global tobacco epidemic 2025". - GLOBAL PROGRESS REPORT on Implementation of the WHO Framework Convention on Tobacco Control. - Sondajul OMS privind aplicarea taxelor la băuturile alcoolice, completat de comun cu Ministerul Finanțelor. - Datele naționale din cadrul Inițiativei europene privind supravegherea dezvoltării fizice la copii (COSI), BRE OMS.
Obiectiv specific 4.2. Fortificarea capacităților de cercetare/inovare în domeniul prevenirii și controlului BNT					
4.2.1	Elaborarea proiectelor de cercetare în domeniul prevenirii și controlul BNT conform priorităților stabilite la nivel național.	2023-2027	MS; ANSP; USMF „Nicolae Testemițanu”	În limitele bugetelor instituționale	Realizat Echipa Departamentului Medicină Preventivă, USMF „Nicolae Testemițanu” a aplicat la: <ul style="list-style-type: none"> - două Proiecte ANCD (Tinerii cercetători, bilateral MD-Armenia) - COST Action Proposal OC-2025-1-29091 "European Injury Database Network for Cross-Border Collaboration". De asemenea, pe parcursul anului au continuat activitățile derulate în cadrul Proiectului iCREATE "Creșterea capacității de cercetare în prevenirea traumatismelor în Europa de Est (2022-2026), finanțat de NIH, SUA, implementat de Departamentul Medicină Preventivă, USMF „Nicolae Testemițanu”.
4.2.2	Dezvoltarea competențelor metodologice pentru elaborarea și participarea la	2023-2027	MS; ANSP; USMF	100,0	Realizat Reprezentanții USMF „Nicolae Testemițanu” au participat la evenimentul de informare Horizon Europe – Cluster 1: Health,

	proiecte de cercetare/inovare la nivel internațional.		„Nicolae Testemițanu”		dedicat prezentării Programului de lucru Horizon Europe 2025 și oportunităților de finanțare pentru cercetare și inovare în domeniul sănătății. Evenimentul a oferit informații relevante privind apelurile deschise, prioritățile strategice ale Clusterului Sănătate și recomandări practice pentru aplicanți în diverse domenii, inclusiv în prevenirea BNT (22 mai 2025).
4.2.3	Fortificarea capacității laboratoarelor ANSP pentru efectuarea cercetărilor în domeniul prevenirii și controlului BNT	2026-2027	MS; ANSP	1000,0	Indicatorul urmează a fi realizat Acțiunea este prevăzută pentru anii 2026-2027.
4.2.4	Organizarea de conferințe în domeniul prevenirii și controlului BNT cu implicare intersectorială și internațională.	2023-2027	MS; ANSP; USMF „Nicolae Testemițanu”	1500,0	Realizat Pe parcursul anului 2025 au fost organizate diferite evenimente: <ul style="list-style-type: none"> - Conferința științifică națională cu participare internațională consacrată aniversării a 80-a de la fondarea USMF „Nicolae Testemițanu” și 20 de ani de la lansarea programului de masterat în Managementul sănătății publice, Școala de Management în Sănătate Publică, 20-21 iunie 2025. - Simpozionul științifico-practic cu participarea internațională „Nutriția modernă: Provocări și Oportunități”, ediția a II-a, 21 octombrie 2025. - Congresul Aniversar cu Participare Internațională „80 de Ani de Inovație În Sănătate Și Educație Medicală, USMF, 20-22 octombrie, 2025. <p>Aceste 3 evenimente menționate au fost desfășurate cu suportul financiar al Proiectului moldo-elvețian ”VS” în suma de 1.123,225 MDL.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Congresului național în Oncologie, Ediția a VI-a, care a marcat cei 65 de ani de la fondarea Institutului Oncologic, 10 ani de la lansarea Programului Național de Control al Cancerului și 15 ani de la crearea serviciului de protezare oromaxilofacială. (08-10.10.2025). - Congresul „Medicina, Științele Moleculare și de Mediu”, ediția 2025, cu genericul „De la chimie la medicină – 35 de ani de colaborare științifică moldo-română”, organizată de USMF „Nicolae

				<p>Testemițanu” în parteneriat cu Universitatea de Stat din Moldova, Institutul de Chimie, Institutul Mamei și Copilului și instituții academice din România (Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni”, Iași, Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa”, Iași, Institutul de Chimie Organică și Supramoleculară „Costin D. Nenițescu”, București) și asociațiile profesionale. (10-15.11.2025)</p> <p>https://usmf.md/ro/evenimente/congresul-medicina-stiintele-moleculare-si-de-mediu-editia-2025</p> <ul style="list-style-type: none"> - Conferința națională cu participare internațională „<i>One Health approach – achievements and challenges</i>”/, „<i>O singură sănătate – realizări și provocări</i>”, ediția a III-a, 20-21 noiembrie 2025. - The 8th Congres of the Society of Neurologiests of the Republic of Moldova, Republic of Moldova, 13-14 iunie, 2025. - Conferința națională ”Reflecții în prevenire, control și depistarea precoce a patologiilor oncologice”, conform ordinului MS nr.554 din 23.06.2025. Participanți 168 medici specialiști din sănătate publică, medici oncologi, medici de familie. - Conferința pentru tinerii cercetători „Abordări moderne de cercetare în Igienă” (ediția I), organizată de USMF „Nicolae Testemițanu”, 19 februarie 2025, Chișinău. - Conferința tehnico științifică a studenților, masteranzilor și doctoranzilor a Universității Tehnice din Moldova, dedicat promovării excelenței în cercetare și inovare, inclusiv și în Tehnologia Alimentelor, grupul țintă fiind studenții Programului Servicii Publice de Nutriție. (14-16 mai 2025) <p>https://csmd.utm.md/</p>
--	--	--	--	--